

České vysoké učení technické v Praze

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

Výroční zpráva

2010

Zpracovaly:

PhDr. Barbora Ramajzlová, PhDr. Marta Machytková, Mgr. Michaela Morysková

Podklady připravily:

RNDr. Ivana Hájková, PhDr. Lenka Krejčová, PhDr. Helena Kovářiková,
Mgr. Lenka Němečková, PhDr. Ludmila Tichá, Mgr. Ilona Trtíková

květen 2011

1. Obsah

1.	Obsah	3
2.	Úvod	5
3.	Ústřední knihovna – organizace, zásady	6
3.1	Organizace a řízení	6
3.2	Knihovnická rada	6
3.3	Financování ÚK	7
3.4	Spolupráce s fakultami, katedrami	7
4.	Fondy informačních zdrojů	8
4.1	Stav fondů, přírůstek	8
4.2	Prodejní výstavy	9
4.3	Práce s knihovnickým fondem	9
5.	Financování informačních zdrojů	10
5.1	Financování knižní literatury	10
5.2	Financování oborových časopisů	11
5.3	Financování konsorciálních časopisů	11
5.4	Financování elektronických informačních zdrojů (EIZ) a služeb	11
5.5	Financování informačních zdrojů - rekapitulace	11
6.	Uživatelé	12
7.	Služby	13
7.1	Výpůjční služby	13
7.2	Rešeršní a konzultační služby	14
7.3	Reprografické služby	15
7.4	Elektronické služby	15
8.	Webové stránky, propagace	17
8.1	Webová stránka ÚK	17
8.2	Propagace a komunikace s uživateli	18
9.	Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ)	19
9.1	Zhodnocení dostupnosti EIZ v roce 2010	19
9.2	Statistické sledování využití EIZ	20
9.2.1	Multioborové zdroje	20
9.2.2	Citační databáze a rejstříky	21
9.2.3	Oborové informační zdroje	22
9.3	E-knihy	22

10. Podpora vědy a výzkumu.....	23
11. Podpora studia.....	24
12. Budování institucionálního repozitáře	25
12.1 Digitální knihovna pro závěrečné práce	25
12.2 Repozitář pro Open Access	25
13. Informační infrastruktura.....	26
13.1 Technické a technologické vybavení ÚK.....	26
13.2 Knihovní systém Aleph a jeho upgrade.....	26
13.3 Implementace technologie RFID	26
14. Prostory.....	28
15. Personální situace	29
16. Mezinárodní a národní spolupráce	30
16.1 Členství v odborných orgánech a organizacích	30
16.2 Zahraniční cesty	30
16.3 Zahraniční hosté v ÚK.....	30
17. Projekty (grantová a rozvojová činnost)	31
17.1 Realizované v roce 2010	31
17.2 Podané (pokračující) na rok 2011	31
18. Publikační a přednášková činnost.....	32
18.1 Příspěvky a účast na konferencích a seminářích	32
18.2 Publikační činnost	33
19. Přílohová část	34
19.1 Seznam zaměstnanců k 31. 12. 2010	34

2. Úvod

Pro Ústřední knihovnu ČVUT (dále jen ÚK) představoval rok 2010 první ucelený rok v nové struktuře a prostředí. Po dramatických změnách, kterými prošla v roce 2009, se dá konstatovat, že to byl stabilizační rok. Vzhledem k tomu, že na konci roku 2009 se podařilo dobře nastavit provoz na všech pracovištích, v roce 2010 byly prováděny pouze drobné změny či spíše „ladění“ a byl dán prostor i novým rozvojovým činnostem.

Výroční zpráva obsahuje tradičně údaje o fondech ÚK a jejich financování, informuje o uživatelích a službách, které jsou jim poskytovány. Zpráva se zabývá problematikou dostupnosti elektronických informačních zdrojů a jejich využitím. Pozornost je dále věnována vzdělávacím aktivitám, podpoře vědecké činnosti školy, rozvoji informační infrastruktury a dalším aktivitám, které ÚK realizovala v loňském roce.

3. Ústřední knihovna – organizace a financování

3.1 Organizace a řízení

Podle umístění je ÚK strukturovaná na centrální pracoviště a detašovaná pracoviště (lokální knihovny). Centrální pracoviště působí v budově Národní technické knihovny, lokální knihovny jsou umístěny v prostorách mimodejvických fakult (na Fakultě biomedicínského inženýrství, Fakultě dopravní, Fakultě jaderné a fyzikálně inženýrské a na Masarykově ústavu vyšších studií). V tabulkách, kterými je text této zprávy doplněn, je používána pro označení centrálního pracoviště zkratka ÚK/NTK a pro označení lokální knihovny zkratky příslušných fakult a vysokoškolských ústavů.

Podle „*Organizačního řádu ÚK*“ se knihovna člení na oddělení:

Oddělení fondů se zabývá akvizicí, zpracováním a zpřístupňováním fondu, jeho správou a ochranou. Jedná se o činnosti vykonávané v centrálním pracovišti ÚK a lokálních knihovnách, které jsou založeny na kontaktu s fakultami a katedrami. Dalšími činnostmi jsou správa a rozvoj knihovního systému Aleph, dále pak budování Digitální knihovny ČVUT jako univerzitního repozitáře.

Oddělení služeb se věnuje činnostem a službám v centrálním pracovišti ÚK. Jedná se o výpůjční služby (absenční, prezenční a meziknihovní), služby specializované (orientované jako e-slужby) a služby ve studovně – jedná se o služby bibliograficko-informační, poradenské a referenční, konzultační a reprografické. Služby jsou poskytovány akademické obci ČVUT i širší odborné veřejnosti.

Oddělení podpory studia se zaměřuje zejména na informační vzdělávání, v rámci kterého realizuje vzdělávací akce, připravuje materiály (příručky, dokumenty, propagační materiály). Podílí se na podpoře budování Digitální knihovny ČVUT jako univerzitního repozitáře. Další činností je zajišťování dostupnosti elektronických informačních zdrojů, školení a seminářů pro práci s nimi, dále tvorba a správa webových stránek ÚK. Toto oddělení se dále zabývá podporou vědy a výzkumu, hodnocením a srovnáváním výsledků školy v oblasti publikování.

Sekretariát ředitelky se zabývá řídicími a koncepčními činnostmi, tvorbou a řízením projektů a celkovým rozvojem ÚK. Do kompetence tohoto útvaru spadá správa lokálních knihoven, které jsou tak přímo řízeny ředitelkou ÚK.

Lokální knihovny se ve spolupráci s příslušnými odděleními ÚK zabývají akvizicí, zpracováním a zpřístupňováním svých fondů a poskytováním souvisejících služeb (výpůjční služby, elektronické dodávání dokumentů, meziknihovní služba). Systém lokálních knihoven umožňuje úzké spojení s akademickou obcí v mimodejvických lokalitách.

3.2 Knihovní rada

Podle „*Organizačního řádu ÚK*“, čl. 5, 6 je stálým poradním orgánem ředitele knihovní rada. Ta byla ustavena v roce 2010 a její členové byli, na návrhy děkanů fakult a ředitelů vysokoškolských ústavů, jmenováni rektorem. Předsedou se stal prof. Ing. Petr Moos, CSc., prorektor pro rozvoj.

Složení knihovní rady:

PhDr. Marta Machytková	Ústřední knihovna
prof. Ing. arch. Petr Urlich, CSc.	Fakulta stavební
Ing. Blanka Váradiová, CSc.	Fakulta strojní
prof. Ing. Zbyněk Škvor, CSc.	Fakulta elektrotechnická
Mgr. Jarmila Štruncová	Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská
PhDr. Benjamin Fagner	Fakulta architektury
Ing. Lukáš Týfa, Ph.D.	Fakulta dopravní
Ing. Jan Kauler, Ph.D.	Fakulta biomedicínského inženýrství
doc. RNDr. Alena Šolcová, Ph.D.	Fakulta informačních technologií
PhDr. Hana Brožková	Masarykův ústav vyšších studií
Ing. Radek Holý	Výpočetní a informační centrum
PaedDr. Vladana Botlíková, CSc.	Ústav tělesné výchovy a sportu
Ing. Karel Smolek, Ph.D.	Ústav technické a experimentální fyziky
Ing. Marie Studničková, CSc.	Kloknerův ústav
Ing. Martina Pavlíková	Technologické a inovační centrum

Knihovná rada měla jedno zasedání, na kterém byly předloženy a projednávány: „Zpráva o činnosti ÚK v roce 2009“, „Průběžná zpráva za rok 2010“ a materiál „Akviziční politika Ústřední knihovny ČVUT“. Dále byla představena příprava plánu činnosti na rok 2011. K předloženým materiálům a k dalším aktivitám ÚK proběhla diskuse.

Na webové stránce ÚK byl vyčleněn prostor pro informace o knihovní radě.

3.3 Financování ÚK

ÚK hospodaří jako samostatná účetní jednotka s jedním rozpočtem, který je určen metodikou rozpočtu ČVUT, dále získává vlastní zdroje (příjmy za poplatky, služby apod.). Dalšími finančními zdroji jsou granty/projekty, které ÚK v daném roce získala. ÚK v roce 2010 dostala finanční dar v hodnotě 50 tis. Kč na nákup knihovního fondu. Nepeněžními zdroji ÚK jsou knižní dary, signální výtisky Nakladatelství ČVUT, výměnné publikace a náhrady za ztracené dokumenty. Rozpočet ÚK je tvořen nákladově podle činnosti ÚK a je z něj financováno personální a provozní zajištění ÚK, nákup informačních zdrojů (knihy, časopisy, e-zdroje), technická podpora činnosti ÚK a příslušné služby a platba za pronájem prostor v budově NTK.

Rozpočet ÚK pro rok 2010 byl přidělen ve stejné výši jako v minulém roce, v důsledku krácení dotace pro ČVUT na podzim 2010 byl upraven. ÚK se dokázala vyrovnat se svojí finanční situací, ale finanční řízení muselo být maximálně úsporné a velmi opatrně bylo nakládáno se všemi výdaji.

3.4 Spolupráce s fakultami, katedrami

S potěšením lze konstatovat, že spolupráci v roce 2010 neprovázely žádné těžkosti či větší problémy. Všechny potřebné informace byly zveřejňovány na webových stránkách ÚK v sekci Katederní knihovny. Zde byly vystaveny zásadní dokumenty k organizaci spolupráce ÚK a katederních knihoven, dále pak informace k nákupu informačních zdrojů, k vyřizování faktur a všech souvisejících věcí. Pro každou fakultu a součástí je na stránkách uvedeno jméno konkrétní pracovníce ÚK, která je pro ně kontaktní osobou.

V září 2010, před zahájením akademického roku, proběhla série setkání zástupců dejvických fakult, kteří jsou pověřeni na jednotlivých katedrách správou katederních knihoven, s pracovníci ÚK. Uskutečnilo se také setkání se zástupci FJFI. Cílem setkání bylo zhodnotit spolupráci konkrétní fakulty s ÚK a informovat o všech oblastech činnosti ÚK. Jednalo se o finančních limitech a jejich naplňování v roce 2009 a 2010, o objednávkách časopisů na rok 2011, o připravovaných akcích – prodejní výstava, školení, semináře. Podobné schůzky se zástupci fakult jsou plánovány i v roce 2011.

Kromě oblasti doplňování fondu a zajišťování tradičních služeb, spolupracovala ÚK s fakultami/katedrami i v oblasti podpory vzdělávání a podpory výzkumu (více v kap. 10, 11 této zprávy).

4. Fondy informačních zdrojů

4.1 Stav fondů, přírůstek

ÚK buduje specializované fondy informačních zdrojů (ve formě tištěné i elektronické) podle informačního profilu, který vychází ze zaměření studijních programů a studijních oborů a konkrétní vědecké a výzkumné činnosti fakult a ústavů. Tyto fondy jsou umístěny jednak v ÚK (v centrálním pracovišti ÚK v budově NTK, v lokálních knihovnách), jednak na katedrách a ústavech fakult. Umístění vychází ze způsobu jejich financování, přičemž většina knižních fondů je nakupována z prostředků kateder a grantů, podíl těchto nákupů byl v roce 2010 ve výši 73%. Je tedy zřejmé, že aktuální knižní fond je uchovávan na katedrách, ale to neznamená, že jej nelze vypůjčit, byť krátkodobě. Nové přírůstky fondu jsou v centrálním pracovišti ÚK umísťovány do chráněné studovny, celkem je zde 31 764 knihovních jednotek, které jsou určeny zejména k prezenčnímu studiu. Přírůstky studijní literatury mají své místo ve skladu, kde je celkem 48 301 knihovních jednotek studijní literatury a byly sem zařazeny i další části fondů – vázané časopisy, starší disertace apod. Běžný časopisecký fond byl na základě „Dohody o spolupráci mezi ÚK a NTK“ umístěn do společné časopisecké studovny v NTK.

Akvizice fondu probíhala v úzké součinnosti s pedagogy a vědeckými pracovníky, a to na základě zásad „*Akviziční politiky Ústřední knihovny ČVUT*“:

- Knižní fondy fakult a součástí byly převedeny do majetku ÚK, stejně tak je nakládáno s novými přírůstky bez ohledu na způsob jejich pořízení a finanční zdroj.
- Finanční prostředky ÚK na nákup informačních zdrojů byly vedením ČVUT přiděleny pouze na ty zdroje, které jsou určeny pro celou školu. Jedná se o licenční poplatky k elektronickým informačním zdrojům a službám, předplatné konsorciálních časopisů, nákup elektronických knih, dále doplňování studijní literatury apod.
- Z prostředků fakult a ústavů jsou hrazeny oborově zaměřené informační zdroje, studijní literatura, doporučená literatura k předmětům dané fakulty, české a zahraniční časopisy tématicky zaměřené na studijní a vědní obory dané fakulty či ústavu.

Nový přírůstek byl tvořen publikacemi (tištěnými i elektronickými), které byly převážně pořizovány nákupem, nezanedbatelná část přírůstků (16%) byla získána jako dary, mezinárodní výměnou nebo jako signální výtisky (tiskoviny vydávané Nakladatelstvím ČVUT). Celkový přírůstek knihovních fondů za rok 2010 činí 7 295 knihovních jednotek, což představuje podstatný pokles oproti minulým letům (tab. 1).

ÚK ČVUT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Přírůstky	7 897	6 671	9 357	9 421	9 983	10 476	11 802	11 644	11 111	8 899	7 295

tab. 1

Co je příčinou poklesu přírůstku? Nižší přírůstek byl zaznamenán již v roce 2009, ale to byl rok, ve kterém se řešil vznik ÚK a transformace knihoven a výrazně se projevil změny ve financování (viz zásady „*Akviziční politiky Ústřední knihovny ČVUT*“). Svoji roli sehrává pochopitelně i nárůst cen informačních zdrojů a to, že se ÚK orientuje stále víc na nákup elektronických knih, které jsou sice dražší než tištěné, ale jejichž využitelnost je mnohonásobná. Orientačně lze uvést, že průměrná cena elektronické knihy, zakoupené do ÚK, byla cca 3 500,- Kč, průměrná cena tištěné zahraniční publikace byla cca 2 200,- Kč. Pochopitelně, že ceny jednotlivých knih mohou být i podstatně vyšší. Mění se také situace u nákupu studijní literatury. Např. v roce 2008 bylo pořízeno 777 titulů skript v počtu 3 062 exemplářů, v roce 2010 bylo vydáno a do ÚK pořízeno pouze 519 titulů, to v počtu 1 672 exemplářů. Skripta se nakupují v menším množství, ale formou prezenčních výtisků jsou stále dostupná ve studovně.

Objem celého knihovního fondu se v roce 2010 snížil o 6 081 knihovních jednotek, což odpovídá snaze uchovávat pouze aktuální fond a zastaralý vyřazovat. V souvislosti s převodem knihovních fondů do ÚK v roce 2009 byly ještě v roce 2010 dokončovány revize fondů na všech pracovištích a celkově bylo v roce 2010 vyřazeno 13 376 obsahově zastaralých knihovních jednotek. Vývoj objemu knihovního fondu ČVUT je dokumentován v tab. 2.

ÚK ČVUT	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
knih. fond	499 189	494 978	499 014	499 022	503 626	509 275	515 923	516 751	518 753	505 190	499 109

tab. 2

Časopisecký fond v roce 2010 tvořilo 442 titulů časopisů, které se pořizovaly v 548 exemplářích. U těchto dokumentů byl zaznamenán výrazný pokles o 178 titulů proti minulému roku. Snížení počtu odebíraných titulů má několik příčin: v rámci koordinace časopiseckého fondu s fondy NTK jsou předpláceny pouze jedinečné tituly (tj. ty, které NTK neodebírání), také byly odstraněny duplicity těch časopisů, které byly dříve kupovány pro fakultní dejvické knihovny. Další příčina poklesu odběrů tištěných časopisů je vcelku zřejmá, protože stále více jsou využívány elektronické verze časopisů, které jsou zajišťovány prostřednictvím konsorcií, jejichž je ČVUT členem od roku 2000.

Z celkového počtu titulů časopisů odebíraných ÚK bylo 187 titulů umístěno na katedrách, a to ve 225 exemplářích. Ostatní časopisy jsou uloženy ve studovně centrálního pracoviště a v lokálních knihovnách (celkem 212 titulů). Na základě dohody mezi ÚK a NTK jsou některé oborové časopisy (43 jedinečných titulů) umístěny v časopisecké studovně NTK.

Elektronický informační fond je tvořen bibliografickými, citačními a fulltextovými databázemi (digitální knihovny). Systematicky je budován fond elektronických knih, a to zejména formou jejich trvalého nákupu. V roce 2010 bylo nově a trvale zakoupeno 103 elektronických knih. V závěru roku byl zakoupen roční licenční přístup k produktu Ebrary, což je kolekce cca 50 tis. specializovaných monografií předních producentů, pokrývajících celou akademickou sféru. Elektronickému informačnímu fondu je věnována kap. 9 Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ).

4.2 Prodejní výstavy

ÚK uspořádala v roce 2010 dvě prodejní výstavy knih. První výstava s názvem „NOV@ 2010 - Nové trendy ve výuce aneb Jak se učí v zahraničí“ se konala ve dnech 23. – 25. 3. 2010 v budově Národní technické knihovny. Účelem výstavy bylo zpřístupnit pedagogům i vědcům ČVUT zahraniční literaturu oborů vyučovaných na ČVUT, o kterou by měli zájem, mohli si ji prohlédnout a rozhodnout se pro její objednání. Výstavu doplnila prezentace moderních trendů výuky v zahraničí – výukové materiály a služby nabízené k učebnicím pro podporu výuky. Informace o výstavě včetně katalogu vystavovaných knih s cenami byly k dispozici v tištěné formě i v elektronické verzi před zahájením výstavy na webové stránce ÚK. Objednání vystavených knih probíhalo přímo na místě nebo prostřednictvím elektronického objednávkového formuláře ÚK. Z 308 vystavovaných titulů bylo zakoupeno 52 titulů v celkové ceně 106 763,- Kč.

Úspěšnější byla druhá prodejní výstava zahraničních knih s názvem „NOV@ 2010 – Knižní novinky v technických oborech“, která se konala ve dnech 19. – 21. 10. 2010 a byla finančně podpořena Fondem na podporu celoškolských aktivit ČVUT. Bylo vybráno a dovezeno téměř 400 titulů z oborů ČVUT a z nich se zakoupilo celkem 220 knih v celkové hodnotě 448 896,- Kč. Výhodou obou výstav byly výstavní slevy na ceny knih. ÚK plánuje výstavní akce každoročně opakovat.

4.3 Práce s knihovním fondem

Práce s knihovním fondem probíhala v průběhu roku ve standardním režimu jeho zpracování. Ukázalo se, že fondy v centrálním pracovišti byly v roce 2009 dobře postaveny, jak ve skladu, tak ve volném výběru (studovna), takže nebylo třeba dělat změny ve stavění. V rámci implementace technologie RFID, podpořené Rozvojovým projektem „Ústřední knihovna ČVUT - rozvoj nového provozu (1. etapa)“, bylo v letních měsících provedeno očipování fondu ve studovně (označení všech knihovních jednotek čipy/štítky RFID). Více v kap. 13 Informační infrastruktura.

V roce 2010 se vybrané pracovnice ÚK zabývaly knihovním fondem Kloknerova ústavu. Po dohodě s vedením ústavu se prováděla revize a vyřazování zastaralých knihovních jednotek. Do centrálního pracoviště se postupně přestěhovala část fondu, ta o kterou byl zájem mezi uživateli, a také učebnicový fond. Starší méně využívaný fond zůstal v původních prostorách a je dostupný prostřednictvím určených výpůjčních hodin na místě. Vzhledem k omezeným pracovním kapacitám bude práce s těmito fondy pokračovat i v roce 2011.

Plánované revize knihovního fondu probíhaly i na všech pracovištích ÚK.

5. Financování informačních zdrojů

Financování nákupů informačních zdrojů se řídilo pravidly, která byla přijata Akademickým senátem ČVUT v roce 2009 v koncepčním materiálu „Ústřední knihovna – model provozu“. Tato pravidla byla vtělena do zásad „Akviziční politiky Ústřední knihovny ČVUT“ (viz kap. 4.1 Stav fondů, přírůstek). Z rozpočtu ÚK byly hrazeny pouze ty nákupy informačních zdrojů, které jsou určeny pro celou školu. Jednalo se o financování elektronických informačních zdrojů a služeb, o finanční spoluúčasti v projektech a konsorciích, o předplatné konsorciálních časopisů a o nákup elektronických knih. Dále bylo z tohoto rozpočtu hrazeno doplňování studijní a vědecké literatury, která je umístěna v centrálním pracovišti ÚK. Oborové informační zdroje (informační zabezpečení studijních a vědních oborů) byly financovány z prostředků fakult a vysokoškolských ústavů.

Po dobré zkušenosti z předchozího roku byly fakultami a ústavu opět stanoveny tzv. limity – konkrétní finanční částky z rozpočtů fakult a ústavů, určené pro nákup studijní a vědecké literatury. Z těchto prostředků mohla ÚK na základě konkrétních požadavků nakupovat pro fakulty/ústavy a na konci roku provedla zúčtování těchto částek. ÚK také zajišťovala nákupy z grantových finančních prostředků pro konkrétní katedry nebo pracovníky.

Z rozpočtu ÚK se v první řadě financovaly elektronické informační zdroje a služby, které jsou dostupné všem pracovníkům a studentům ČVUT. Jednalo se o licenční poplatky za přístup k nim nebo finanční spoluúčasti, ke kterým se ČVUT zavázalo svojí účastí v projektech INFOZ (více v kap. 9 Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů). ÚK dále financovala tzv. konsorciální časopisy - tj. předplatné elektronických časopisů vydavatelství Elsevier, Wiley, Springer. Z rozpočtu ÚK byly dále financovány nákupy elektronických knih zpřístupňovaných v síti ČVUT a nákupy studijní a odborné literatury, která je umístěna v centrálním pracovišti ÚK. Náklady po jednotlivých položkách jsou uvedeny v tab. 3.

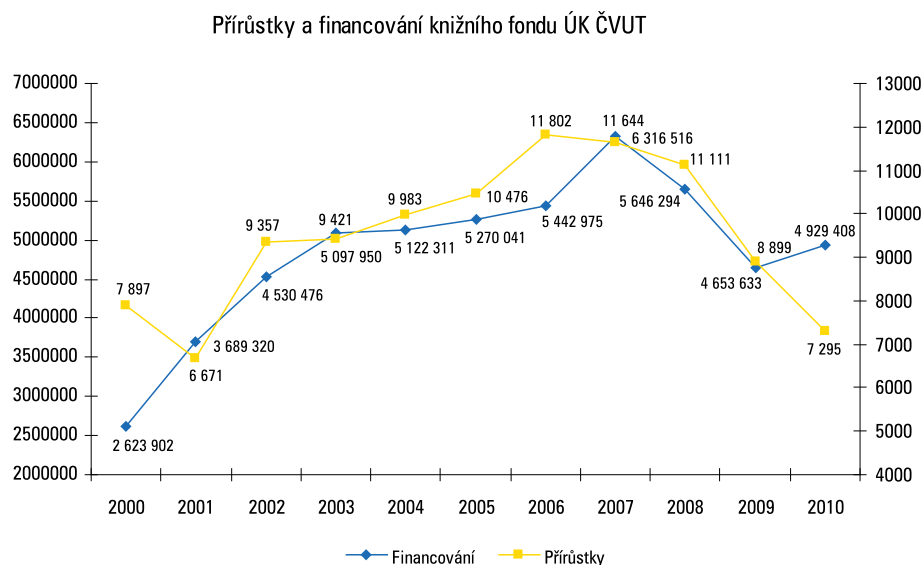
Náklady z rozpočtu ÚK	knihy	e-books	konsorciální časopisy	EIZ a nadstavbové služby	Celkem
celkem	259 665	683 709	1 919 243	2 994 227	5 856 844

tab. 3

5.1 Financování knižní literatury

Jak již bylo uvedeno, knižní literatura (tištěné monografie, sborníky, učebnice a skripta) byla nakupována v drtivé většině z tzv. limitů fakult/ústavů a z prostředků kateder a grantů. Na knižní literaturu bylo vydáno z limitů 1 083 997,- Kč, z dalších prostředků kateder a ze získaných grantových prostředků bylo vydáno 3 585 746,- Kč. Připočteme-li i nákupy knih z rozpočtu ÚK, utratilo se za knižní literaturu celkem 4 929 408,- Kč. Přestože se stále více rozšiřuje nabídka elektronických informačních zdrojů, ukazuje se, že tištěná produkce je stále preferována. Jenom výdaje za knižní literaturu v roce 2010 tvořily 41% všech nákladů za informační zdroje ČVUT.

Na grafu 1 je vidět dlouhodobý vývoj vztahu objemu přírůstků a objemu prostředků na ně vynaložených.



graf 1

5.2 Financování oborových časopisů

Oborové časopisy jsou financovány z limitů jednotlivých fakult/ústavů a z prostředků kateder, konkrétně bylo z limitů zapláceno celkem 890 302,- Kč a z prostředků kateder 541 677,- Kč. Celkem byly oborové časopisy financovány částkou 1 431 979,- Kč.

Na základě koordinované akvizice mezi ÚK a NTK jsou časopisy (43 tituly) financované z limitů FSv, FS, FEL umístěny v časopisecké studovně NTK. Tyto časopisy NTK nepředplácí. Jsou zde k dispozici aktuální čísla a kompletní předcházející ročník. Ostatní oborové časopisy jsou uloženy na katedrách (187 titulů), 62 titulů je k dispozici ve studovně ÚK v NTK a celkem 150 titulů je umístěno v lokálních knihovnách.

5.3 Financování konsorciálních časopisů

Přístup ke kolekcím elektronických časopisů vydavatelství Elsevier, Wiley, Springer je vázán stanoveným odběrem časopisů účastníků konsorcia a dalšími poplatky pro daný rok, které jsou vypočítány z celkového financování konsorcia u vydavatele Elsevier. Povinný odběr 45 titulů vybraných časopisů, tzv. konsorciálních, je formou předplatného plně hrazen z rozpočtu ÚK. Účast v konsorciu je tedy vázána stanoveným finančním vkladem na předplatné e-only titulů, v roce 2010 to bylo 1 919 243,- Kč. Po dobu trvání konsorcia se jedná o mandatorní výdaj, který se ročně navyšuje o 7%.

5.4 Financování elektronických informačních zdrojů (EIZ) a služeb

Jedná se o konsorciální poplatky a finanční spoluúčasti v projektech a konsorciích, poplatky za přístup ke službám a kolekcím, které byly hrazeny z rozpočtu ÚK. Celkově bylo v roce 2010 uhrazeno 2 994 227,- Kč. Jednalo se o poplatky za přístup k *ScienceDirect* (vydavatel Elsevier), formou finanční spoluúčasti za přístup k databázi *Scopus*, k produktům *IEEE/IET*, *ACM Digital Library*, ke zdrojům *EBSCO (Academic Search Complete+Business Source Complete)* a k digitální knihovně *MathSciNet*. Dále byly financovány licence pro ČVUT k databázi právních informací *ASPI*, ke kolekcím elektronických časopisů *PROLA* a *IOP*, k technickým standardům ITU a ke službám *360Search*, *RefWorks* a *COS*. Finanční spoluúčast za přístup k *Web of Knowledge* ve výši 268 358,- Kč byla na žádost nositele projektu (Knihovna AV ČR) hrazena pouze zálohově a platba se projeví až v nákladech roku 2011.

V následující tab. 4 je uveden vývoj financování EIZ od roku 2001. Je třeba uvést, že příčinou zvyšujících se nákladů není pouze jejich cenový růst, ale proti dřívějším letům se výrazně rozšířila celková nabídka zdrojů a služeb.

EIZ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
v Kč	845 000	1 255 000	1 285 000	610 000	625 000	799 000	845 000	1 220 903	2 444 675	2 994 227

tab. 4

5.5 Financování informačních zdrojů - rekapitulace

Celkově bylo v roce 2010 na pořízení informačních zdrojů vynaloženo 11 958 566,- Kč. Přehled vynaložených nákladů v tab. 5 je uveden po jednotlivých položkách.

Celkové náklady na inf. zdroje za 2010	knihy	časopisy	e-books	konsorciální časopisy	EIZ a služby	Celkem
cena v Kč	4 929 408	1 431 979	683 709	1 919 243	2 994 227	11 958 566

tab. 5

Pro srovnání uvádíme v tab. 6 přehled nákladů na financování informačních zdrojů, tj. knižní a časopisecké literatury v tištěné podobě, elektronické knihy, licenční poplatky a finanční spoluúčasti za přístup k elektronickým informačním zdrojům a službám za posledních deset let.

Inf. zdroje	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
v Kč	8 475 879	9 686 367	10 781 140	9 760 143	9 969 349	10 337 854	11 441 636	12 163 548	11 189 663	11 958 566

tab. 6

6. Uživatelé

Podle „*Knihovního řádu ÚK*“ jsou poskytovány služby registrovaným uživatelům. Interními uživateli jsou učitelé, vědečtí a odborní pracovníci ČVUT, studenti ČVUT všech typů studia, ostatní pracovníci ČVUT a zahraniční studenti/profesoři na stáži na ČVUT. Externími uživateli mohou být studenti a pracovníci jiných vysokých škol. V rámci poskytování veřejných knihovnicko-informačních služeb (povinnost vyplývající z knihovního zákona) může služby ÚK využívat odborná veřejnost. Služby jsou dále poskytovány formou meziknihovní služby také jiným knihovnám a informačním institucím v ČR, příp. i zahraničním institucím jako mezinárodní meziknihovní výpůjční služba.

V roce 2010 bylo v ÚK evidováno a vykazováno 25 717 uživatelů, tj. těch, kteří si aktivovali identifikační průkaz. Vzhledem k tomu, že někteří uživatelé jsou evidováni na více pracovištích ÚK a každé z nich je výkonově sledováno, je tedy evidován i vyšší počet uživatelů, tj. včetně duplikovaných. 83% uživatelů tvoří studenti všech stupňů studia ČVUT, bezmála 12% uživatelů jsou pracovníci školy, externí uživatelé z celkového počtu uživatelů tvoří 5%. Procentuálně se skladba uživatelů proti loňsku nezměnila.

Vedle registrovaných uživatelů lze sledovat, že služeb ÚK využívají i další osoby – studenti nebo pracovníci ČVUT, kteří nejsou podchytení evidencí, protože nemají fyzické výpůjčky a průkaz si neaktivovali. Mají zájem pouze o přístup k elektronickému fondu, a to odkudkoliv – ze svého pracoviště, z domova či z koleje – nebo si půjčují/studují pouze z volně dostupného prezenčního fondu v centrálním pracovišti ÚK v budově NTK. Návštěvnost v budově NTK je sledována pouze prostřednictvím evidenčního systému NTK. V roce 2010 bylo zaznamenáno 174 505 vstupů na studentské a zaměstnanecké karty ČVUT do budovy NTK (chráněný prostor za turniketem), což je 62% z celkové evidované návštěvnosti. V tomto čísle není zahrnuto 1 281 vstupů studentů Fakulty informatiky, kteří v budově NTK mají výuku v počítačových studovnách.

7. Služby

7.1 Výpůjční služby

ÚK zajišťuje výpůjční služby na všech pracovištích, a to formou absenčních, prezenčních a meziknihovních výpůjček.

V centrálním pracovišti ÚK jsou dvě výpůjční místa (v 2. patře v hale služeb a v 5. patře v chráněném prostoru studovny ÚK). Půjčování studijní literatury, která je uložena ve skladu, je možné pouze na základě rezervace/objednávky, kterou uživatel musí provést prostřednictvím svého konta v Katalogu ÚK ČVUT na webu. Na základě této rezervace je dokument vyexpedován ze skladu a uživateli je automaticky odeslán e-mail o připravené rezervaci u výpůjčního pultu v 2. patře. Na tuto praxi, která byla zavedena v roce 2009, si studenti zvykli a nemají s ní problémy.

Volně přístupný fond ve studovně v 5. patře je určen převážně k prezenčnímu studiu, ale některé dokumenty si uživatel může vypůjčit i absenčně formou přímé výpůjčky ve studovně nebo na základě rezervace. Prezenční výpůjčky evidovány nejsou. Prostřednictvím svého konta v Katalogu ÚK ČVUT uživatel může také kontrolovat, co má půjčeno, a může požádat o prodloužení výpůjčky (prolongaci) a provést rezervaci na již půjčený dokument na kterémkoliv pracovišti ÚK.

V souvislosti s implementací technologie RFID na centrálním pracovišti byl na podzim 2010 dán do provozu ve studovně v 5. patře selfcheck – zařízení na samoobslužnou výpůjčku. Knihovní fond ve studovně byl opatřen čipy RFID, takže je možné takto označené knihovní jednotky půjčovat, prodlužovat a vracet prostřednictvím samoobslužného zařízení. Jinak pochopitelně stále trvá možnost asistované výpůjčky. Používání selfchecku odhalilo chybovost identifikačních průkazů, takže zavádění služby do standardního režimu trvalo déle, než se předpokládalo.

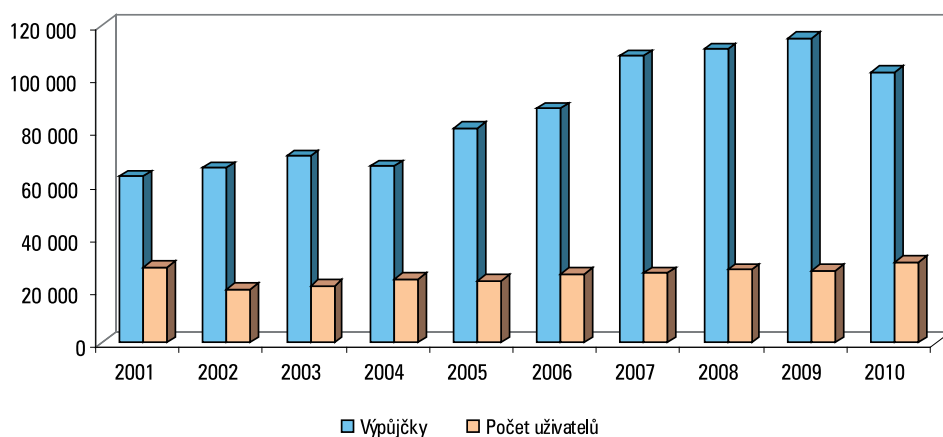
Od června 2010 došlo také ke změně v příjmu plateb za upomínky, příp. za další poplatky, které byly dosud realizovány v prostředí knihovního systému Aleph. Veškeré příjmové poplatky jsou zpracovány v aplikaci iFIS (modul Informačního systému ČVUT – Finanční informační systém), včetně tisku paragonů, s možností využívat bezhotovostního systému plateb v rámci Transakčního zúčtovacího systému (TZS).

Všechny formy výpůjčních služeb jsou také zajišťovány v lokálních knihovnách. Celkově na všech pracovištích bylo realizováno 102 564 absenčních výpůjček. Objem výpůjček se proti roku 2010 snížil o 12 734 výpůjček. Růst výpůjček (o 14%) byl zaznamenán pouze v lokální knihovně FBMI na Kladně. O 10% klesly výpůjčky v lokální knihovně Fakulty dopravní, která do roku 2009 půjčovala studijní literaturu na kratší dobu (podobně jako knihovna Fakulty stavební v první půlce roku 2009) a v roce 2010 sjednotila dobu výpůjček skript na 180 dnů. Snížení počtu výpůjček může mít i další příčiny, které se týkají zejména dostupnosti studijní literatury. Snižuje se počet ročně vydávaných titulů skript, v roce 2010 to bylo o více než třetinu, takže i přírůstek nových skript je podstatně nižší. Studenti mají i další možnosti, jak získat skripta – zejména v budově NTK – koupí v Univerzitním knihkupectví, výpůjčkou z fondů NTK nebo koupí starších skript, která si stále více mezi sebou prodávají. V neposlední řadě je pro studenty zajištěna dostupnost elektronických informačních zdrojů pro dané studijní obory.

Po dohodě s vedením Kloknerova ústavu zůstala v prostorách bývalé knihovny zachována jednou týdně výpůjční služba a další služby pro pracovníky ústavu, které jsou zajišťovány pracovníky centrálního pracoviště ÚK.

Na grafu 2 je znázorněn vývoj celkového objemu výpůjček a počtu uživatelů v období 2001 – 2010.

Vývoj počtu výpůjček a uživatelů



graf 2

Prezenční výpůjčky z volně dostupného fondu nejsou evidovány. Počet knihovních jednotek ve volném výběru byl na konci roku 2010 v rozsahu 70 515 knihovních jednotek (tab. 7). Po masivnějším vyřazování zastaralých knihovních jednotek v roce 2009 se pozitivně ukazuje práce s fondy – zařazování nových přírůstků a aktualizace pro volný výběr.

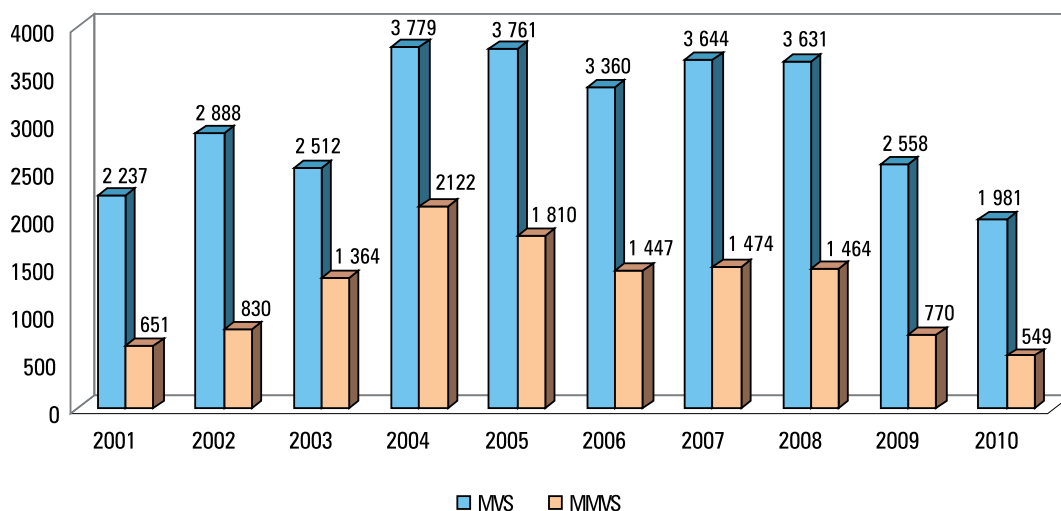
Počet KJ ve volném výběru	ÚK/NTK	FJFI	FD	FBMI	MUVS	Celkem
2008	41 218*	5 784	13 394	3 800	7 971	72 167
2009	30 293	5 215	13 989	4 541	8 457	62 495
2010	31 764	5 952	19 220	5 671	7 908	70 515

* za rok 2008 je uveden součet KJ v devícti knihovnách

tab. 7

ÚK zajišťuje výpůjčky dokumentů i prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby (dále jen MVS) a mezinárodní meziknihovní výpůjční služby (dále jen MMVS). V rámci MVS bylo v roce 2010 uskutečněno celkem 1 981 výpůjček, z toho 1 338 výpůjček bylo žádáno pro naše uživatele z jiných knihoven. Prostřednictvím MMVS se realizovalo 549 výpůjček, z toho pouze 1 výpůjčka byla vyžádána pro jinou knihovnu, ostatní byly realizovány pro uživatele ČVUT. Jak je vidět z vývoje na grafu 3, objem výpůjček se výrazně snižuje. Důvodem menšího zájmu o meziknihovní službu je zcela jistě rozsáhlejší dostupnost elektronických informačních zdrojů.

vývoj MVS a MMVS

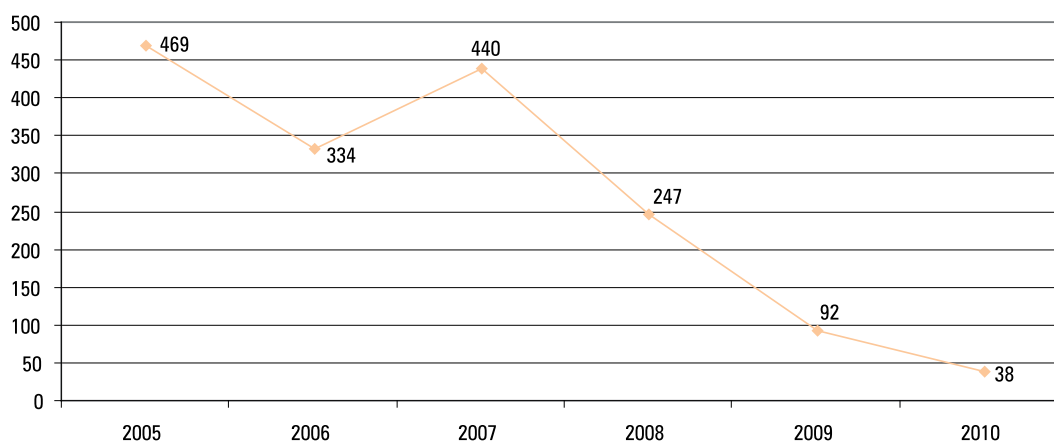


graf 3

7.2 Rešeršní a konzultační služby

Rešeršní služby poskytuje ÚK interním uživatelům z řad pedagogů a vědeckých pracovníků, ale také studentům. Služba je nabízena prostřednictvím webových stránek, kde je umístěn objednávací formulář s příslušnými položkami (téma rešerše, časové a jazykové vymezení, druhy dokumentů aj.) a kontakt na pověřenou pracovníci ÚK. V roce 2010 bylo celkem zpracováno 38 rešerší, což je o 54 rešerší méně než v roce 2009. Jak je vidět na grafu 4, počet rešerší zpracovaných knihovnou má klesající tendenci. Za malým rozsahem poskytovaných rešeršních služeb je patrný růst informační gramotnosti uživatelů, kteří umí velmi dobře pracovat s elektronickými informačními zdroji sami. Interní uživatelé ÚK, včetně studentů, mají možnost účastnit se řady vzdělávacích akcí pro práci s elektronickými informačními zdroji, takže se zpravidla obrací na knihovnu s již konkrétními dotazy.

Rešerše v ÚK ČVUT



graf 4

Na rozdíl od rešeršních služeb se zvyšuje zájem o individuální konzultační a poradenské služby ÚK. Poskytované konzultace se týkaly zejména těchto okruhů: vyhledávání literatury k tématům diplomových prací, vyhledávání patentů, vyhledávání v elektronických databázích a ve volně přístupných informačních zdrojích, citování použité literatury v diplomových pracích, citační styly, plagiátorství a autorský zákon.

Na základě opakovaných dotazů se průběžně buduje soubor často kladených otázek (FAQ) na webových stránkách ÚK. Další soubor často kladených otázek, který se vztahuje k systému výpůjček, je umístěn přímo v Katalogu ÚK ČVUT.

7.3 Reprografické služby

Reprografické služby poskytují pouze některá pracoviště ÚK, a to centrální pracoviště v Dejvicích a lokální knihovny na FJFI a MÚVS. V roce 2010 bylo pořízeno pouze 4 682 stránek kopií, což je proti roku 2009, kdy bylo pořízeno 22 226 kopií, výrazné snížení. Malý zájem o reprografické služby má několik příčin: množství kopií se dříve pořizovalo z těch časopisů, které jsou dnes fulltextově dostupné v síti ČVUT, v budovách školy existují jiné příležitosti kopírování (samoobslužné kopírky, kopírovací služby na fakultách) a běžně jsou využívány nové technologie zhotovování kopií (digitální fotoaparáty, skenery). Reprografické služby poskytované ÚK jsou tedy pouze doplňkovou službou.

7.4 Elektronické služby

Strategickým záměrem ÚK je orientovat svůj rozvoj v co největší míře na poskytování elektronických služeb. Vedle standardních služeb spojených s knihovním fondem (zejména rezervace dokumentů a prolongace výpůjček) a elektronického dodávání dokumentů (EDD) jsou rozvíjeny referenční služby, dále služby, které se týkají efektivního využívání elektronických informačních zdrojů a služby vztahující se k podpoře vědy a výzkumu a k podpoře informačního vzdělávání.

Rozhodně nejvyhledávanějšími službami jsou ty, které umožňují získat plný text přímo v prostředí předplacených databází a digitálních knihoven. Objem těchto služeb je sledován prostřednictvím statistických ukazatelů, více v kap. 9 této zprávy. V případě, že nelze použít přímou cestu nebo se jedná o jinak dostupný dokument, ÚK nabízí interním uživatelům službu elektronického dodávání dokumentů (EDD ČVUT). Služba EDD ČVUT (<https://edd.cvut.cz/edd/>) je v provozu již od roku 2000. V posledních dvou letech je vytěžována méně než dřív, pokles počtu požadavků jde na vrub jednak zpřístupnění široké nabídky fulltextových databází (zejména *Elektronické knihovny IEEE/IET* a celé kolekce časopisů Elsevier) na ČVUT, jednak na vrub změny pravidel poskytování této služby od roku 2009, včetně zvýšení ceny poplatků, které se odvádějí kolektivnímu správci práv autorů (Dilia).

Pro splnění tuzemských požadavků využívají knihovny ČVUT ponejvíce *Virtuální polytechnickou knihovnu* (VPK), která sjednocuje fondy a služby dnes již více než 50 českých knihoven. Prostřednictvím služby EDD ČVUT bylo evidováno celkově 1 482 požadavků, které byly vyřízeny elektronicky v objemu 784 požadavků a 698 požadavků bylo vyřízeno papírově (zajištěním tištěné kopie článků, kde je poplatek pouze za zhotovení kopie).

Rozvoj online referenčních služeb ÚK, který je koncipován jako podpora vzdělávacího a vědecko-výzkumného procesu školy, stojí v popředí zájmu ÚK. Rozvoj je orientován na referenční služby, které pomáhají uživatelům získávat a zpracovávat relevantní informace. Orientujeme se především na jejich

elektronickou formu, tyto služby jsou určeny celé univerzitě a nejsou vázány na fyzickou návštěvu knihovny.

V roce 2010 pokračoval přístup ke službě *RefWorks*, která umožňuje vytváření osobních bibliografických databází, importování bibliografických záznamů, vytváření a správu bibliografických citací apod. ÚK využívala službu *RefWorks* jako efektivní nástroj k prezentování nových informačních zdrojů a pro komunikaci se svými uživateli. Modul *RefShare* byl využíván ke komunikaci s uživateli, např. byl zde uveřejněn nabídkový seznam e-knih, ze kterého se vybíraly tituly k trvalému nákupu.

Pokračovala služba producenta *Serials Solutions 360Search*, která umožňuje z jednoho vyhledávacího prostředí současně prohledávat všechny předplacené zdroje, knihovní katalog ČVUT a volně přístupné katalogy vydavatelů. Uživatelé tak na jeden dotaz získají výsledky ze všech uvedených zdrojů, což vede především k celkovému snížení bariér při získávání relevantních informačních zdrojů. Ze statistik je patrné, že celkové využití služby stále stoupá.

Dále byl provozován a aktualizován *E-Journal Portal*, který obsahuje seznam všech e-časopisů a e-zdrojů přístupných uživatelům z ČVUT a umožňuje vyhledávání z jednoho místa (podle titulu časopisu, ISSN a oboru).

V rámci řešení projektu FRVŠ „*Koordinovaná akvizice, sdílení, propagace a integrace elektronických knih do nabídky online služeb Ústřední knihovny Českého vysokého učení technického v Praze*“ byla jako jeden z cílů projektu vytvořena webová aplikace pro sdílenou akvizici elektronických knih, která je přístupovým bodem ke kooperativní a koordinované akvizici. Pro plánovanou akvizici elektronických knih byl vytvořen objednávací formulář a byla zpřístupněna databáze již trvale zakoupených elektronických knih, které jsou zpracovány v knihovním katalogu ÚK. Došlo tak k centralizaci služeb spojených s akvizicí a následným zpřístupněním e-knih zakoupených na ČVUT. Vytvořený webový nástroj, určený k hlasování z nabídkového seznamu e-knih, umožňuje reagovat na aktuální informační potřeby studentů a pracovníků školy. Konkrétně na základě hlasování uživatelů byla zakoupena kolekce e-knih z produkce Wiley, významného zahraničního vydavatele technické literatury.

8. Webové stránky, propagace

Tvorbě webových stránek bylo v roce 2010 věnováno velké úsilí, stejně jako propagaci konkrétních akcí, které knihovna pořádala.

8.1 Webová stránka ÚK

Informace o všech službách a činnostech ÚK jsou zpřístupňovány na webových stránkách ÚK <http://knihovna.cvut.cz/>. Redesignu webových stránek, jejich nové architektury, revizi textů, tvorbě nových sekcí a nových dokumentů se pracovníci ÚK věnovali po celý rok 2009. Pro snazší správu webového obsahu a pro rozšíření možností směrem k poskytování elektronických služeb byl na podzim 2009 zakoupen komerční redakční systém, zajišťující správu webového obsahu *CMS (Content Management System)*. Z důvodů specifických úprav redakčního systému pro potřeby ÚK se implementace systému prodloužila a byla dokončena v lednu 2010. Zároveň byly převedeny všechny texty do nového systému. Rozšířil se okruh pracovníků (editoři a administrátoři), kteří spravují web.

V průběhu roku byl dále upravován a aktualizován obsah webu, vytvářela se anglická verze příslušných dokumentů, vzhledem k potřebám anglicky mluvících studentů ČVUT. Dále došlo k integraci webových stránek ÚK se sociální sítí Facebook, tím byl nastaven osobnější kontakt s uživateli, lepší propagace akcí a služeb. Nově vytvořené prostředí bude rovněž využíváno pro zveřejňování aktuálních informací v hierarchické formě RSS katalogu.

S podporou výše uvedeného projektu FRVŠ byl rozšířen redakční systém ÚK o trvalou licenci na portál e-knih. Portál e-knih umožňuje efektivně propagovat a zveřejňovat nově zakoupené elektronické knihy a tím zvyšovat informovanost uživatelů o nových titulech a následně i jejich využívání.

The screenshot shows the website interface for the Central Library of CTU. The top navigation bar includes links for 'ÚVOD', 'INFORMAČNÍ ZDROJE', 'SLUŽBY', 'PODPORA STUDIA', 'PODPORA VĚDY', and 'ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA'. The main header features the library's logo and name, 'České vysoké učení technické v Praze ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA', along with a search bar and links for 'ONLINE KATALOG', 'HELP DESK', and 'KONTAKTY'. The main content area is titled 'Portál e-knih' and 'Trvale zakoupené tituly'. It lists several titles available for purchase, including '3D Images of Materials Structures - Processing and Analysis', 'Adaptive Signal Processing: Next Generation Solutions', and 'Advanced Processing and Manufacturing Technologies for Structural and Multifunctional Materials II'. There is also a section for 'EBRARY' with a list of titles and a 'Přístup:' (Access) box. The page includes a sidebar with 'RYCHLÉ ODKAZY' (Quick links) and social media icons for Facebook, AKVŠ, and LIBER.

obr. 1 Portál e-knih

8.2 Propagace a komunikace s uživateli

Pro studenty 1. ročníků byly všechny základní informace (přístup do knihovny, otevírací hodiny, služby knihovny, registrace, uživatelské konto, online katalog, půjčování, rezervace, prodlužování) zveřejňovány nejenom na webových stránkách, ale také formou informativních letáků. Dále byly vytvářeny propagační letáky a plakáty ke vzdělávacím akcím ÚK – exkurze pro studenty 1. ročníků, přednášky pro akademickou obec (autorský zákon, ochrana průmyslového vlastnictví). Letáky byly použity také k propagaci celosvětové akce Open Access Week, do které se ÚK v roce 2010 zapojila. Propagační plakáty byly vytvořeny k prodejním výstavám, které ÚK pořádala. Dále pak byly plakáty využity k propagaci nově zakoupených informačních zdrojů.

V závěru roku 2010 byla nově využita sociální síť Facebook pro další komunikaci s uživateli, zejména se studenty. ÚK se touto formou prezentuje a zároveň cíleně poskytuje informace těm, kteří nechodí pravidelně na její webové stránky.

9. Zajištění a zpřístupnění elektronických informačních zdrojů (EIZ)

9.1 Zhodnocení dostupnosti EIZ v roce 2010

Zajištění dostupnosti elektronických informačních zdrojů pro ČVUT bylo významným úkolem ÚK i v roce 2010. Elektronické informační zdroje jsou v centru zájmu akademické obce, což dokladují konkrétní statistické údaje o jejich využívání a rostoucí požadavky na navazující služby, se kterými se uživatelé obracejí na knihovnu. V roce 2010 byly zpřístupňovány zásadní multioborové a oborové informační zdroje, které pokrývaly ve vysoké kvalitě všechny disciplíny rozvíjené na ČVUT. Multioborové zdroje a citační databáze byly zajišťovány v rámci programu MŠMT INFOZ (Informační zdroje pro výzkum) prostřednictvím konsorciálních projektů, jichž se ČVUT (pracoviště ÚK) účastní. Ze stejného programu byl podpořen konsorciální projekt ČVUT „Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické a inženýrské obory“, kterým jsou zajišťovány zdroje *IEL (IEEE Xplore)* a *ACM*.

Významným multioborovým informačním zdrojem byla digitální knihovna *ScienceDirect* vydavatelství Elsevier, která zpřístupňuje plnotextovou kolekci elektronických časopisů *Freedom Collection*. Dalším zdrojem je velká kolekce časopisů a knih *SpringerLink* vydavatele Springer Verlag (nyní součást společnosti Bertelsmann Springer), jejíž součástí je *Lecture Notes in Computer Science*, *Lecture Notes in Mathematics*, *Springer eBook Collection in Computer Science* a kolekce časopisů Kluwer. Uživatelé z ČVUT měli dále možnost využívat také digitální knihovnu *Wiley Online Library* (dříve *InterScience*) vydavatele Wiley-Blackwell, která obsahuje kolekci časopisů, knih, referenčních publikací. Pokračoval také přístup k multioborové databázi *EBSCOhost (Academic Search Complete + Business Source Complete)*, mj. obsahuje řadu recenzovaných časopisů, které nejsou dostupné v jiné podobné databázi.

Zejména pro vědeckou práci a hodnocení jejích výsledků jsou významnými informačními zdroji citační databáze, takže i v roce 2010 pokračoval přístup k produktům *Web of Knowledge (Web of Science a Journal of Citation Reports)* vydavatele Thomson Reuters a k multioborové citační databázi *Scopus* vydavatele Elsevier.

K zásadním oborovým informačním zdrojům, jejichž dostupnost zajišťovala ÚK, patří elektronická knihovna *IEEE/IET Electronic Library (IEEE Xplore)*. Tento prestižní zdroj poskytuje přístup k více než třetině veškeré odborné literatury zaměřené na problematiku soudobého elektroinženýrství a informatiky. Dále pokračoval přístup k digitální knihovně *The ACM Digital Library*, která obsahuje plné texty časopisů a sborníků americké počítačové společnosti ACM.

Vedle výše uvedených informačních zdrojů, zajišťovaných účastí ČVUT v konsorciálních projektech programu MŠMT INFOZ, byly dostupné další oborové zdroje v rámci celé školy nebo pro jednotlivé fakulty: *MathSciNet* (digitální knihovna Mathematical Reviews), *MIT CogNet* (kolekce elektronických časopisů, knih, konferenčních sborníků a dalších materiálů z oblasti kognitivních věd vydávaných vydavatelstvím MIT), *Scientific Research Publishing* (kolekce volně dostupných časopisů), *IOP Science* (kolekce elektronických časopisů z produkce vydavatele Institute of Physics, která zahrnuje mj. i databázi *Proquest Dissertation and Theses*), *ITU* (radiokomunikační a telekomunikační standardy), *INIS* (kolekce časopisů z oblasti jaderné fyziky), *Physical Review Online*, *Optical Letters*. Pro akademické pracovníky a studenty Masarykova ústavu vyšších studií byly dostupné další elektronické informační zdroje, které jim poskytovala partnerská Shelfield Hallam University.

Vzhledem k pozitivnímu ohlasu na zkušební přístup k informačnímu zdroji *COS Research Support Suite*, který je zaměřen na mezinárodní spolupráci v akademickém a VaV prostředí, byla v závěru roku 2010 zakoupena licence pro přístup v síti ČVUT i pro vzdálený přístup.

Všechny zpřístupňované komerční zdroje, i zdroje ve zkušebním režimu, jsou soustředěny pod proxy serverem Brána EIZ (<https://dialog.cvut.cz/>), který vedle přístupu z IP adres ČVUT umožňuje autorizovaný přístup uživatelů. Autorizovaný přístup poskytuje uživatelům i vzdálený přístup mimo jejich domovskou síť, což je v akademickém prostředí zvláště vítané. Administrátorům dává možnost získávat podklady pro sledování a vyhodnocování využití zpřístupňovaných zdrojů a služeb. V souvislosti s členstvím ČVUT v české shibbolethové federaci eduID (federativní autentizační služba) byly prostřednictvím této služby připojeny produkty vydavatelství Elsevier (*ScienceDirect*, *Scopus*), databáze *EBSCOhost*, databáze *Web of Knowledge*, elektronická knihovna *IEEE/IET* a kolekce e-knih *Ebrary*.

Systematicky byl doplňován fond elektronických knih, který je velmi využíván v rámci celé univerzity. V roce 2010 bylo doplněno 103 nových titulů z vydavatelství Elsevier a Wiley, takže celkový počet trvale zakoupených elektronických knih se zvýšil na 689 titulů. Kromě trvalého nákupu elektronických knih byl v závěru roku 2010 zakoupen licenční přístup ke kolekci elektronických knih *Ebrary Academic Complete* (polytematická kolekce asi 50 tis. odborných elektronických monografií z produkce řady významných vydavatelů).

9.2 Statistické sledování využití EIZ

V následujících oddílech jsou uvedeny výsledky statistického sledování využití EIZ na ČVUT a stručný komentář jednotlivých produktů. U většiny z těch, které jsou zpřístupňovány již více let, je uvedeno také víceleté srovnání využívání. Sledovány jsou porovnatelné údaje: Počet přístupů, Počet hledání (tj. počet příkazů k vyhledávání) a Počet zobrazených záznamů. V posledním ukazateli Počet zobrazených záznamů se jedná o souhrn zobrazených abstraktů, citací nebo plných textů, což je vysvětleno vždy u příslušného zdroje.

9.2.1 Multioborové zdroje

ScienceDirect (Elsevier)

Pro ČVUT je zásadním a velmi využívaným informačním zdrojem digitální knihovna *ScienceDirect*, která zpřístupňuje kolekci produktů a služeb vydavatelství Elsevier. Sledovaná řada využití dokumentuje trvale rostoucí zájem uživatelů o přístup k e-verzím vědeckých časopisů. V tomto případě se 82% z celkového počtu zobrazených dokumentů ukazatele Záznamy/plný text týká právě zpřístupňovaných plných textů článků. Od roku 2009 mají uživatelé přístup k celé kolekci časopisů *Freedom Collection*, která obsahuje přes 2 000 titulů vědeckých časopisů. Vývoj ukazatele Záznamy/plný text v průběhu let ukazuje trvalý růst zájmu o plné texty, který může být způsoben i tím, že původní nabídka plných verzí časopisů byla rozšířena o relevantní časopisy pro ČVUT.

ScienceDirect	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
přístupy	14 756	15 999	15 627	15 059	21 412	20 313	23 149
hledání	25 121	46 430	47 742	37 608	40 563	45 838	48 870
záznamy/plný text	90 837*	59 964	70 111	67 061	80 407	100 113	103 330

* v roce 2004 byla jako bonus zpřístupněna také celá kolekce časopisů, což ovlivnilo vyšší využití, v dalších letech pak byla dostupná vždy jen určitá kolekce časopisů

tab. 8

Wiley Online Library (Wiley)

Knihovna *Wiley Online Library* (dříve pod názvem *InterScience*) otevírá přístup k plnotextovým verzím časopisů, knih a referenčních příruček vydavatelství Wiley-Blackwell. V rámci konsorcia je plnotextově přístupná kolekce *FULL*, ve které je zahrnuto přes 1 200 titulů časopisů. Za rok 2010 poskytl producent pouze údaje statistického ukazatele Plný text, jedná se tedy o počet zobrazených (otevřených) plných textů článků ve formátu PDF. V tab. 9 je uveden vývoj využívání v daném ukazateli od roku 2004 s tím, že v předchozích letech jsou ve sledovaném ukazateli zahrnuty i záznamy (abstrakty), proto je nižší číslo za rok 2010 pochopitelné.

Wiley Online Library	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
záznamy/plný text	3 958	5 494	6 283	7 461	9 305	14 111	4 055

tab. 9

SpringerLink (Springer)

Služba *SpringerLink* zpřístupňuje v plnotextové formě odborné časopisy nakladatelství Springer, včetně produkce nakladatelství Kluwer, se kterou se v roce 2009 sloučilo. Jedná se o víc než 1 660 titulů, které tematicky pokrývají oblasti biologie, chemie, lékařství, počítačové vědy, fyziky, matematiky, práva a ekonomie.

Producent poskytuje pouze statistické údaje pro ukazatel Plné texty. Vývoj využití od roku 2004 (tab. 10) ukazuje značný růst zájmu o články digitální knihovny *SpringerLink*.

SpringerLink	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
plný text	1 508	8 448	7 888	8 783	11 056	12 850	15 856

tab. 10

V rámci konsorciální licence služba *SpringerLink* zpřístupňuje také kolekci *Lecture Notes in Mathematics* a kolekci *Computer Science* (dříve *Lecture Notes in Computer Science*). V roce 2010 si uživatelé ČVUT z těchto kolekcí stáhli nebo zobrazili 17 497 plných textů kapitol.

EBSCOhost (EBSCO)

Přístup do databází firmy EBSCO, která je agregátorem předních světových databází, mají uživatelé ČVUT od roku 2004 (původně po názvem *eFL Direct*). Původně byl považován pouze za doplňující zdroj pro technické obory, protože obsahoval bibliografické záznamy i plné texty časopiseckých a novinových článků, elektronických knih, konferenčních sborníků a dalších materiálů z oblasti společenských a přírodních věd, obchodu, ekonomie, financí. Od roku 2008 se obsah produktu *EBSCOhost* změnil, byl strukturován do dvou databází: *Academic Search Complete* – databáze vytvořená speciálně pro akademické prostředí, která tematicky pokrývá obory společensko- a přírodovědní, ale také elektroinženýrství, stavební inženýrství, matematiku a fyziku, *Business Source Complete* – databáze tematicky zaměřena na ekonomii, finance, management, účetnictví a mezinárodní obchod. Výhodou je přístup s hlubokou retrospektivitou. Využití je rok od roku vyšší, jak je patrné z tab. 11. Oblíbenost stoupá i pro snadné a efektivní vyhledávání v rozhraní EBSCO, podporované moderními technologiemi.

EBSCOhost	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
přístupy	1 716	1 990	1 393	1 705	18 167	43 360	61 206
hledání	5 216	8 639	6 421	7 979	24 686	33 343	59 419
záznamy/plný text	6 088	6 248	6 248	2 836	51 343	75 244	193 451

tab. 11

9.2.2 Citační databáze a rejstříky

Web of Knowledge – Web of Science (WoS), Journal Citation Reports (JCR)

Citační databázi *Web of Science (WoS)* je ve vysokoškolském prostředí dobře známá. *WoS* je jedním ze dvou oficiálních zdrojů pro hodnocení výsledků VaV. Na vývojové řadě jeho využívání je jednoznačný trend růstu, který souvisí právě s hodnocením výsledků vědy. Vzhledem k tomu, že se ČVUT tímto hodnocením dlouhodobě zabývá, autoři publikací mají sami zájem o sledování a porovnávání svých výsledků/citačních ohlasů a tudíž *WoS* a *JCR* využívají.

WoS	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
přístupy	3 494	5 860	6 444	6 756	9 134	15 700	22 006
hledání	16 839	48 049	28 156	37 432	59 940	83 767	97 949
záznamy	0	27 669	27 086	53 961	83 135	96 871	103 104

tab. 12

JCR	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
přístupy	744	1 247	1 375	1 728	2 217	3 233	4 516
hledání	578	3 158	2 491	2 233	2 686	3 563	4 712
záznamy	0*	458*	2 921	3 562	4 728	5 970	9 919

*údaj je sledován až od června 2005

tab. 13

Scopus

Druhým oficiálním zdrojem pro hodnocení výsledků VaV je citační databáze *Scopus*. Tato citační databáze je určena zejména pro srovnávání vědecké práce v rámci evropského prostoru. V rámci databáze jsou dostupné k citačním mapy umožňující sledovat provázanost výzkumu a mapování světové vědy. *Scopus* poskytuje ke všem zpracovaným článkům i možnost přímo sledovat všechny jejich dosavadní citační odkazy. Databáze je zaměřená multiregionálně a multioborově, nepracuje s bibliometrickým indikátorem Impact Factor, ale jako nástroj pro hodnocení citovaných autorů používá Hirsch-index a metriky SJR. Databáze je využívána samozřejmě i jako klasický informační zdroj. Využití databáze za rok 2009 a 2010 je dokumentováno v tab. 14.

Scopus	přístupy	hledání	záznamy (citace/abstrakt)	plné texty
2009	2 976	10 472	4 220	2 761
2010	5 816	19 854	8 641	6 616

tab. 14

9.2.3 Oborové informační zdroje

Elektronická knihovna IEEE/IET

O kvalitě této elektronické knihovny není třeba psát, jednoznačně lze konstatovat, že zpřístupňování tohoto zdroje má v prostředí ČVUT zásadní význam. Velmi dobře to ukazují výsledky jeho využívání, které jsou uvedeny v tab. 15. Pro správnost je třeba uvést, že statistické údaje za rok 2009 byly z části dopočítány kvalifikovaným odhadem, protože přístup byl zahájen až v dubnu. Využití v roce 2010 ale potvrzuje výrazný nárůst ve všech ukazatelích. Lze si tedy jen přát, aby se našlo financování i po roce 2012 (do té doby bude předplácen konsorciální přístup), protože kvalita zdroje odpovídá i poměrně vysoká cena a z vlastních prostředků by jej ČVUT velmi těžko financovalo.

IEEE/IET	hledání	plné texty celkem	z toho		normy
			články	konferenční příspěvky	
2009	21 047	32 100	12 894	19 034	172
2010	42 722	47 471	19 260	27 973	238

tab. 15

The ACM Digital Library

Digitální knihovna ACM obsahuje plné texty časopisů a sborníků americké počítačové společnosti ACM. Kolekce zahrnuje více než 54 tis. on-line článků ze 30 časopisů a 900 sborníků z konferencí pořádaných The Association for Computing Machinery. V tab. 16 jsou uvedeny výsledky dostupných ukazatelů za poslední tři roky, v předchozích letech bylo sledováno pouze stažení plných textů.

ACM	2008	2009	2010
přístupy	23 947	12 953	14 089
hledání	3 495	4 598	5 837
záznamy/plný text	18 435	16 663	20 674

tab. 16

9.3 E-knihy

Fond elektronických knih je na ČVUT budován od konce roku 2008, kdy vydavatelství Elsevier a Wiley povolila trvalý nákup jednotlivých knižních titulů, ke kterým mají uživatelé časově neomezený přístup. Na konci roku 2010 byl celkový objem trvale nakoupených e-knih 689. Knihovní fondy byly v roce 2010 doplněny o 103 titulů elektronických knih z vydavatelství Elsevier a Wiley, které byly pořízeny na základě konkrétních požadavků z fakult. Na konci roku 2010 byl zakoupen licenční přístup ke kolekci elektronických knih *Ebrary Academic Complete*, což je polytematická kolekce asi 50 tis. odborných elektronických monografií z produkce řady významných vydavatelů.

Uživatelé pro přístup k e-knihám mohou využít několik možností: Katalog ÚK ČVUT, službu *Portál e-knih* nebo zvolit prostředí digitální knihovny *ScienceDirect* (Elsevier) a digitální knihovny *Wiley Online Library*. V roce 2010 bylo přečteno (staženo) celkem 24 399 plnotextových dokumentů (kapitol knih).

10. Podpora vědy a výzkumu

Jednou z významných cílových činností ÚK je oblast informační podpory vědy a výzkumu. ÚK má dnes již stabilní roli v procesu hodnocení výsledků vědy a výzkumu (VaV), a to jednak v oblasti zajišťování přístupu ke stěžejním informačním zdrojům, jednak v procesu sledování, vyhodnocování a zveřejňování statistických dat, citačních a srovnávacích analýz. Mezi důležité parametry, které knihovna sleduje, patří oborové pokrytí v jednotlivých zdrojích a zastoupení autorů – akademických pracovníků ČVUT, hodnocení jednotlivých autorů (H-index) a hodnocení časopisů, ve kterých autoři z ČVUT publikují (Impact Factor, SJR).

V roce 2010 byla významně aktualizována a rozšířena část webových stránek *Podpora vědy*, kde jsou zveřejňovány novinky z *WoS*, *JCR*, *Scopus*, metodické materiály, návody, pomůcky, on-line kurzy pro práci s citačními rejstříky a dokumenty z oblasti rozvoje a hodnocení vědy a výzkumu. Snahou knihovny je, aby na jednom místě soustředila a zpřístupnila dokumenty k rozvoji a hodnocení VaV, nabídla nástroje pro ukládání a sdílení dokumentů, šířila informace o nástrojích Web 2.0 na podporu VaV a vytvářela prostor pro propagaci, spolupráci a sdílení již dosažených výsledků VaV, zejména v oblasti publikování. V části Hodnocení vědy a výzkumu byla např. doplněna stránka s nejčastějšími chybami, které se objevují při zadávání údajů pro RIV a přehled scientometrických ukazatelů pro hodnocení VaV, využívaných citačními databázemi *WoS* a *Scopus*. V části Citační databáze se uživatelé mohou seznámit i s podmínkami pro zařazení časopisů a sborníků do databáze *WoS* a podmínkami pro zařazení časopisů do databáze *Scopus*.

Zcela novou částí webových stránek je sekce věnovaná problematice otevřeného přístupu – open access (dále jen OA). Obsahuje základní informace o této iniciativě a o přínosu pro jednotlivé skupiny uživatelů z ČVUT, stejně jako definici hlavních dvou přístupů (zlatá cesta – publikování v OA časopisech, zelená cesta – autoarchivace článků v otevřených repozitářích) a další podrobné informace (slovníček OA pojmů, přehled OA iniciativ, seznam OA zdrojů, časopisů a repozitářů). V říjnu 2010 se ÚK zapojila do mezinárodní akce *Open Access Week*. Kromě propagace OA na webu ÚK byly v rámci této akce uživatelům nabídnuty i osobní konzultace v knihovně, které se setkaly s velkým zájmem.

V rámci podpory vědy a výzkumu se pracovnice ÚK podílely na organizaci školení a přednášek pro uživatele EIZ (ve spolupráci s poskytovateli nebo producenty zdrojů), přednáškách pro akademickou obec ČVUT a výuce doktorandů v kurzu Informace pro vědu a výzkum. Dále měly na starost komunikaci s producenty citačních databází (žádosti o opravy údajů, žádosti o zařazení publikací do databází) a analýzy údajů o publikační činnosti autorů ČVUT (např. podklad pro mezinárodní hodnocení univerzit).

Další aktivitou v této oblasti bylo vyhledávání nových zdrojů a nástrojů pro podporu vědecké práce. Na základě pozitivních ohlasů ze zkušebního přístupu k informačnímu zdroji *COS Research Support Suite*¹, byla na konci roku 2010 zakoupena licence k tomuto zdroji.

Od roku 2008 je používána jako další komunikační kanál e-konference *DSVINFO@cvut.cz* (Doktorand, Studium, Věda), v rámci které byli účastníci – doktorandi a vědečtí pracovníci – informováni o novinkách v oblasti elektronických informačních zdrojů, o pořádání různých akcí – seminářů, školení, o nových e-sluzbách a nástrojích na podporu informačního vzdělávání a na podporu vědy a výzkumu na ČVUT. Do e-konference bylo přihlášeno 100 účastníků, moderátorkami byly pracovnice ÚK.

¹ *COS Research Support Suite* obsahuje samostatné databáze: *COS Scholar Universe* (celosvětová databáze odborných profilů vědeckých a akademických pracovníků, která může být nápomocna pro vyhledání spolupracovníků či monitorování odborných aktivit v konkrétním oboru), *COS Funding Opportunities* (databáze grantových a stipendijních nabídek na financování grantových i studijních projektů) a *Papers Invited* (databáze aktuálně otevřených výzev k zaslání příspěvku na odborné konference a do speciálních vydání vědeckovýzkumných časopisů).

11. Podpora studia

Oddělení podpory studia vytvořilo během necelých dvou let své činnosti systém vzdělávacích akcí, které usnadňují studentům, pedagogům a vědcům efektivní vyhledávání v elektronických informačních zdrojích. Vzdělávací akce jsou nabízeny v různých formách, k různým tématům a pro různé cílové skupiny, vždy s ohledem na potřeby studentů, a často ve spolupráci s pedagogy. Akce se zaměřují také na psaní vysokoškolských závěrečných prací s důrazem na etický přístup a autorská práva a dále na práci s citačními manažery a citačními generátory. Plánování a příprava vzdělávacích akcí vychází ze zjištěných mezer ve znalostech a dovednostech studentů při práci s elektronickými zdroji a speciálními dokumenty (např. patenty), z jejich znalosti autorského zákona a autorské etiky. Zdrojem tohoto zjišťování jsou časté dotazy na pracovníky knihovny, průběh výuky a vzdělávacích akcí ÚK a výsledky anket k jejich hodnocení. Při plánování obsahu akcí zaměřených na psaní a citování odborných prací vychází pracovníci ÚK z průzkumů „Práce s literaturou v závěrečných pracích studentů ČVUT“ a „Průzkum k problematice citování a tvorby citací“, které provedli a vyhodnotili na začátku roku 2010.

Semináře a školení na míru si mohou pedagogové i studenti sami objednat přes formulář na webové stránce <http://knihovna.cvut.cz/studium/vzdelavaci-akce/seminare-a-skoleni-na-miru/>, kde je uveden také seznam nabízených témat. Pořádají se v rámci výuky odborných předmětů i jako samostatné akce. Ve formuláři se vyplní téma, forma, rozsah a cílová skupina. V roce 2010 byly zahájeny kurzy pro doktorandy *Informace pro vědu a výzkum*, které byly připraveny v roce 2009 s doporučením proděkanů pro vědu a výzkum. Probíhaly v letním semestru 2009/2010 na FSv, FS, FJFI, FA a FD a v zimním semestru 2010/2011 na FSv. Pokračovala také výuka předmětu *Humanity – Information Sources* pro zahraniční studenty na Fakultě strojní. Pořádala se školení k využívání elektronických databází (*ScienceDirect, EBSCO, IEEE/IEL*), prezentace nových zdrojů a nástrojů (*ProQuest, SciVal, Summon, Serial Solutions*). S velkým zájmem se setkala přednáška *Autorský zákon v praxi* a seminář *Co chcete vědět o patentech*, na kterých vystupovali zvaní odborníci. ÚK se také podílela na programu semináře *Elektronicky, online, na dosah*, který pořádala NTK. Na počátku akademického roku 2010/2011 byly pořádány exkurze pro nové studenty, při kterých studenti byli provedeni prostorami ÚK v budově NTK, seznámili se s používáním elektronického katalogu knihovny a konta uživatele a zaregistrovali se do knihovny. Přehled vzdělávacích akcí, které proběhly v roce 2010, je uveden v tab. 17.

Typ akce	počet akcí	počet hodin	počet účastníků
přednášky	7	14	327
školení	2	6	26
semináře	1	4	35
kurzy pro doktorandy	6	118	81
účast ve výuce odborných předmětů	10	22	187
výuka - PV předmět pro zahr. studenty FS	1	24	15
Open Access Week	1	4	6
exkurze pro studenty 1. ročníků	43	43	449
celkem s exkurzemi	71	235	1 126

tab. 17

Jako pomůcky a zdroje pro samostatné informační vzdělávání slouží online příručka „*Jak psát vysokoškolské závěrečné práce*“ <http://knihovna.cvut.cz/studium/jak-psat-vskp/>, online kurz „*Informační výchova*“ <http://knihovna.cvut.cz/vychova/infvychova.htm> (přes 2000 přístupů ročně, z toho 1/3 opakovaných) a prezentace a odpovědi na časté dotazy z přednášek a seminářů <https://knihovna.cvut.cz/studium/prezentace-ze-skoleni/>.

12. Budování institucionálního repozitáře

Pod názvem *Digitální knihovna ČVUT* buduje ÚK ve spolupráci s Výpočetním a informačním centrem ČVUT (VIC) institucionální repozitář v prostředí open software DSpace. Systém je koncipován jako univerzitní repozitář k ukládání a zpřístupňování dokumentů v elektronické podobě, a to:

- vysokoškolských závěrečných prací (VŠKP) – kolekce bakalářské, diplomové a disertační práce,
- publikační činnosti akademických pracovníků ČVUT (např. články ve sborníku, přednáška na konferenci, výzkumné zprávy ...),
- jiných dokumentů tvořených na ČVUT (např. výukové materiály).

12.1 Digitální knihovna pro závěrečné práce

Od roku 2007 se připravuje prostředí pro ukládání a zpřístupňování závěrečných prací v elektronické podobě. V závěru roku 2009 bylo na poradě pedagogických proděkanů představeno řešení celé úlohy - od ukládání závěrečných prací v rámci studijní komponenty Informačního systému ČVUT (KOS), následný import metadat a plného textu elektronické práce do systému DSpace (připravovaná *Digitální knihovna ČVUT*) a možnosti diferencovaného vyhledávání a zveřejňování. V rámci této porady nedošlo ke shodě v jakém rozsahu práce zveřejňovat a tato situace se nezměnila ani v roce 2010. Pracovníci ÚK připravili pravidla a postupy pro odevzdávání a zpřístupňování závěrečných prací, které byly formulovány do návrhu metodického pokynu. Vzhledem k zásadním připomínkám ze strany vedení školy tento pokyn nebyl přijat a v průběhu roku 2010 nebylo přijato žádné centralizované stanovisko k dalšímu postupu. Některé fakulty projevíly zájem o připravované řešení, proto pracovníci ÚK a VIC s nimi konzultovali možnosti nasazení systému v roce 2011. Vlastní příprava *Digitální knihovny ČVUT* pro závěrečné práce pokračovala s cílem využít systém v první řadě pro ukládání závěrečných prací. K naplnění potřeb fakult pokračovaly práce na úpravě KOS a DSpace.

12.2 Repozitář pro Open Access

Kromě ukládání závěrečných prací je počítáno s využitím *Digitální knihovny ČVUT* jako repozitáře pro ukládání plných textů publikačních výstupů autorů ČVUT, které lze zveřejnit na základě politiky open access (otevřený přístup, zajišťuje volný neomezený přístup k publikovaným recenzovaným výsledkům VaV v prostředí internetu)².

Dle autorského zákona se publikační výstupy pracovníků univerzity klasifikují jako díla zaměstnanec-ká, tj. díla, která „autor vytvořil ke splnění svých povinností vyplývajících z pracovněprávního či služebního vztahu k zaměstnavateli nebo z pracovního vztahu mezi družstvem a jeho členem“ (§ 58, odst. 1 AZ). Zákon též uvádí, že: „Není-li sjednáno jinak, zaměstnavatel vykonává svým jménem a na svůj účet autorova majetková práva“ (§ 58, odst. 1 AZ) k tomuto dílu. Tato formulace poskytuje vedení univerzity možnost provádět sběr, uchovávání a archivaci záznamů všech těchto dokumentů a zpřístupnit jejich plné texty v rámci akademické komunity.

Důležité je samozřejmě respektovat práva vydavatele (jiné sjednané podmínky podle AZ) a práva spoluautorů díla z jiných institucí. Politika jednotlivých vydavatelů vzhledem k možnosti zveřejnit plný text článku se liší, základní přehled politik vydavatelů poskytuje registr *SHERPA/RoMEO*³. Z provedené předběžné analýzy časopisů, ve kterých publikují autoři ČVUT vyplývá, že přes 75% publikačních výstupů by bylo možné do repozitáře zahrnout.

ČVUT dlouhodobě shromažďuje záznamy o publikační činnosti autorů pomocí interní komponenty informačního systému *VVVS*⁴. V budoucnu se počítá s úpravou komponenty *VVVS* pro účely ukládání plných textů dokumentů a určení režimu zpřístupnění plného textu.

Digitální knihovna ČVUT bude na základě struktury softwaru DSpace uspořádána do komunit, jejichž struktura odpovídá organizační struktuře univerzity (fakulty/součásti, katedry/ústavy). V rámci těchto komunit budou dokumenty ukládány do odpovídajících kolekcí podle druhu dokumentu. Byla definována základní struktura kolekcí, která umožní do repozitáře vkládat kromě kvalifikačních prací i další dokumenty, včetně publikačních výsledků. Dále bylo definováno metadatové schéma pro publikace ukládané do *VVVS* a ve spolupráci s VIC ČVUT začaly práce na definování workflow toku dat z *VVVS* do DSpace a úpravě komponenty *VVVS* pro ukládání plných textů a automatický export dat do repozitáře.

² Podrobné informace o problematice open access najdou zájemci na webových stránkách ÚK ČVUT (<http://knihovna.cvut.cz/veda/open-access/>).

³ *SHERPA/RoMEO* : publisher copyright & self-archiving [online]. c2006-2010 [cit. 2011-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.sherpa.ac.uk/romeo>>.

⁴ Vstup do aplikací *VVVS*, *VVVS-ZS* a *Erasmus* [online]. Praha : České vysoké učení technické v Praze [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.vvvs.cvut.cz/>>.

13. Informační infrastruktura

13.1 Technické a technologické vybavení ÚK

V roce 2009 byla dobře vyřešena systémová integrace ÚK do informační infrastruktury univerzitního prostředí, s ohledem na její působení v budově NTK, která stojí mimo univerzitní síť. Podpora všech činností ÚK je založena na úzkém propojení s Informačním systémem ČVUT. Vzhledem k zásadním technickým a technologickým potřebám provozu ÚK byla podpora všech oblastí IT, včetně hardwarové, smluvně dohodnuta s VIC a byla financována z prostředků ÚK. Tato spolupráce v roce 2010 probíhala bez vážnějších problémů.

Technické vybavení ÚK prošlo v roce 2009 zásadní obnovou na všech pracovištích, takže odpovídá současným potřebám provozu. V roce 2010 byly zakoupeny pouze 2 termotiskárny pro centrální pracoviště pro tisk rezervačních lístků a bylo doplněno potřebné vybavení k provozu bezhotovostního platebního systému. Z prostředků projektu FRVŠ byly pořízeny 2 čtečky elektronických knih.

Všechny pracovní stanice byly jednotně spravovány a aktualizovány po stránce softwarového vybavení. V souvislosti s přechodem na vyšší verzi knihovního systému byla provedena instalace klienta Aleph verze 20 na všech počítačích pracovníků ÚK.

13.2 Knihovní systém Aleph a jeho upgrade

V roce 2009 v důsledku změn v uspořádání ÚK byl knihovní systém Aleph nově nastaven a přizpůsoben novým provozním podmínkám, stále ve verzi 16. I když byly další úpravy plánovány až na rok 2011, rozhodlo v létě 2010 vedení ÚK provést upgrade knihovního systému Aleph na verzi 20, a to v souvislosti s řešením výše uvedeného Rozvojového projektu „*Ústřední knihovna ČVUT - rozvoj nového provozu (1. etapa)*“. Bylo to správné rozhodnutí, protože jednak šlo čerpat potřebné finanční prostředky z tohoto projektu, jednak i pro možnou budoucí spolupráci s NTK bylo třeba provést sjednocení současně používaných verzí knihovních systémů.

Práce byly zahájeny v srpnu, proběhla jednání o tom, které služby bude dodávat dodavatelská firma Multidata a které si zajistí ÚK ve spolupráci s VIC. Poté byl vytvořen věcný i časový harmonogram. Jednalo se o zásadní úkol, který měl řadu kroků:

- Instalace testovacího serveru, ověření parametrů serveru (OS) a zajištění přístupu.
- Testovací migrace dat a nastavení parametrů z verze 16 do verze 20.
- Porovnání rozdílů verzí - výstupem byl seznam potřebných úprav v rámci standardizace nastavení (nově řešen přírůstkový a úbytkový seznam, automatické rozesílání upomínek a upozornění na konec výpůjční doby podle dílčích knihoven prostřednictvím mail serveru atd.).
- Provedení individuálních řešení pro propojení externích aplikací s Aleph (import uživatelů z IS ČVUT s využitím XServeru, import VŠKP, statistiky apod.).
- Úpravy tiskových a www šablon, mechanismus pravidelné aktualizace autorit, úprava online katalogu, nastavení „správného“ prodlužování výpůjček apod.
- Příprava databázového serveru pro ostrou migraci dat podmíněného dostupností Oracle v. 11.
- Provedení vlastního upgrade systému a ostré migrace dat.
- Školení systémového administrátora a systémových knihovníků.
- Školení všech pracovníků ÚK ČVUT na používání nové verze.
- Zahájení ostrého provozu.

Výše uvedené kroky byly průběžně plněny. Vlastní přechod na vyšší verzi, včetně převodu dat, proběhl po vánočních svátcích, kdy bylo možné přerušit služby podporované Aleph. Ostrý provoz byl zahájen 3. ledna 2011 a v průběhu ledna ještě byly odstraňovány drobnější nedostatky, které již nebránily obvyklému provozu. Upgrade knihovního systému byl věcně i časově náročný úkol, ale podařilo se jej provést úspěšně.

13.3 Implementace technologie RFID

Pro bezbariérové zpřístupnění fondu, umístěného ve studovně ÚK v budově NTK, bylo rozhodnuto implementovat technologii RFID. Realizace tohoto cíle byla možná díky finančním prostředkům Rozvojového projektu ÚK „*Ústřední knihovna ČVUT - rozvoj nového provozu (1. etapa)*“. V prvním kroku bylo vytvořeno zadání pro studii proveditelnosti, která byla zpracována komerční firmou v rozsahu odpovídajícím a naznačila možné systémové řešení. Důležité bylo také získávání informací a zkušeností z referenčních knihoven, které implementací technologie RFID prošly v nedávné době (SVK Hradec Králové, Akademická knihovna JU). Vzhledem ke specifikum umístění fondu v prostoru NTK, který je

chráněn elektromagnetickou bránou (EM brána), bylo rozhodnuto využít EM ochranu fondu v kombinaci s ochranou RFID jako hybridní řešení. Na základě sumarizace všech poznatků bylo vypsáno výběrové řízení na zakázku malého rozsahu na dodávku, instalaci a zprovoznění RFID technologie, s vybranou firmou byla dne 1. 7. 2010 uzavřena smlouva.

V průběhu léta byly dodány RFID štítky (čipy) a pracovní stanice na zpracování/konverzi knihovních jednotek. Byla připravena logistika procesu čipování a provedeno školení pracovníků. Knihovní fond v rozsahu 30 tis. knihovních jednotek byl označen čipy RFID. Čipem je dokument chráněn před vynesáním z prostor NTK, která má RFID ochranu na vstupu a výstupu z budovy. Pro implementaci technologie RFID byl rozšířen knihovní systém Aleph o protokol SIP2. Po dodání zařízení pro samoobslužnou výpůjčku (selfcheck) byla provedena jeho instalace a některé úpravy podle požadavků ČVUT. V prostředí knihovního systému Aleph byly provedeny úpravy, které se týkaly identifikace uživatele tak, aby selfcheck uměl číst čísla čipů identifikačních průkazů ve všech jejich vydáních. Zároveň byly vytvořeny manuály a navigační materiály. Selfcheck, umístěný ve studovně, byl po testování chyb při čtení identifikačních karet dán do provozu v listopadu. Uživatelé tak mají možnost provádět samostatně půjčování i vracení dokumentů, zároveň zůstala zachována asistovaná služba půjčování a vracení. Údržba fondu v chráněné studovně byla založena na využití tzv. digitálního asistenta (ruční terminál s RFID čtecím zařízením), kterým je usnadněna a zpřesněna manipulace s knihovním fondem, konkrétně zařazování na regály, pomoc při revizi, inventarizaci apod. Toto zařízení bylo do provozu uvedeno v lednu 2011 po dokončení upgrade knihovního systému, který umožňuje potřebná nastavení pro revizi fondu.

14. Prostory

Prostorová situace ÚK se výrazně změnila v roce 2009. Centrální pracoviště získalo prostory v budově NTK, jednalo se o studovnu v 5. nadzemním podlaží, skladové prostory v 1. podzemním podlaží a administrativní prostor ve 2. nadzemním podlaží – v úhrnné ploše 1 131,66 m².

Podle nájemní smlouvy je ÚK oprávněna užívat určenou část výpůjčního pultu v 2. nadzemním podlaží v hale služeb a u něj se nacházející úložné prostory v rozsahu 2 regálů. Celoroční provoz v roce 2010 ukázal, že prostorová situace centrálního pracoviště není zcela ideální, ale v současnosti je dostačující. Ale je nutné počítat s tím, že skladovací kapacity i kapacity regálů ve volném výběru ve studovně jsou omezené a v příštích letech se ÚK bude muset zabývat případným řešením nedostatku místa. Kapacita studijních míst v prostoru studovny ÚK je dostačující, vzhledem k tomu, že v budově NTK je široká nabídka dalších studijních a odpočinkových míst.

Obdivuhodně dobře se pracovníci ÚK vyrovnali s otevřeným prostorem v kancelářském prostoru. Dokázali i překlenout absenci zázemí pro předávání knih na katedry a absenci jednacího prostoru pro styk s akademickými pracovníky a studenty.

Vzhledem k tomu, že ÚK nemá vlastní zasedací místnost, bylo určeno smlouvou o nájmu, že ÚK má právo bezplatně využívat vzdělávací centrum nebo zasedací místnost NTK pro porady a obdobné příležitosti, a to v rozsahu 15 pracovních dnů ročně. V roce 2010 se toto ujednání v plném rozsahu naplňovalo využitím učeben pro konání pracovních setkání s fakultami, na jednání knihovnické rady a na pořádání seminářů. Pracovní porady se realizovaly v kancelářských prostorách ÚK.

Prostorová situace zůstala zachována v lokálních knihovnách beze změny, drobné odchylky od loňských čísel jdou na vrub nesrovnalostem při určování velikosti užívaných prostor. Počet studijních míst klesl v lokální knihovně FJFI, kde byla původně započítávána i studovna nepatřící knihovně. Prostorová kapacita lokálních pracovišť, uvedená v tab. 18, zahrnuje veřejný prostor (výpůjční oddělení, studovny a volně přístupný fond), kanceláře a sklady. Počet studijních míst, vykazovaných za celou ÚK, činí 201.

ÚK	ÚK/NTK	FJFI	FD	FBMI	MÚVS	Celkem
plocha (m ²)	1 132	410	387	94	63	2 086
počet míst	55	34	76	30	6	201

tab. 18

15. Personální situace

K 31. 12. 2010 pracovalo v ÚK celkem 35 pracovníků (v rozsahu 29,45 úvazku). Do tohoto počtu nebyly zahrnuty 2 pracovnice, které jsou na rodičovské dovolené. Podle dosažené kvalifikace pracovalo v ÚK 20 pracovníků s VŠ vzděláním (z toho 14 s knihovnickým) a 15 středoškoláků (z toho 10 absolventů knihovnické střední školy). Konkrétní počty pracovníků a úvazků podle jednotlivých pracovišť ÚK jsou uvedeny v tab. 19.

Zaměstnanci ÚK	ÚK/NTK	FJFI	FD	FBMI	MÚVS	Celkem
pracovníci	27	2	3	1	2	35
úvazky	23,35	2	2	0,6	1,5	29,45

tab. 19

Oproti roku 2009 došlo ke snížení celkových úvazků o 1,55 úvazku, z toho 0,85 úvazku v centrálním pracovišti, 0,5 úvazku v lokální knihovně MÚVS a 0,2 úvazku v lokální knihovně FBMI. Vzhledem k omezenému fondu mzdových prostředků nebyl přijat žádný nový pracovník a k pokrytí činností došlo přerozdělením mezi stávající pracovníky. Velmi nízký počet pracovníků, ve srovnání s kapacitami knihoven srovnatelných českých vysokých škol, zvládl v roce 2010 všechny aktivity ÚK ve vysoké kvalitě, což vyžadovalo vysoké pracovní nasazení.

Vzhledem k množství zahraničních studentů, kteří navštěvují knihovnu, projeví zejména pracovníci služeb zájem o zlepšení svých znalostí angličtiny. Pod vedením Mgr. Lenky Němečkové se tak uskutečnil kurz odborné angličtiny. V roce 2010 se v termínu 21. 10. – 16. 12. uskutečnilo celkem 11 lekcí.

Ekonomické činnosti (rozpočet, personalistika, finanční a mzdové účetnictví, evidence majetku, podatelna, spisová služba apod.) zajišťují pracovníci školy (nad rámec jejich pracovní činnosti) celkem v rozsahu 2 pracovních úvazků, některé činnosti se přenesly do pracovních náplní knihovníků. Pro technickou a technologickou podporu činnosti ÚK nebyla vytvořena samostatná pracovní místa, ale tyto aktivity jsou zajišťovány smluvně s VIC.

16. Mezinárodní a národní spolupráce

16.1 Členství v odborných orgánech a organizacích

Asociace knihoven vysokých škol ČR, z. s.p.o (AKVŠ)

ČVUT patří k zakládajícím členům sdružení, pracovníci ÚK jsou aktivními v jeho výkonném výboru (VV) i v pracovních komisích. V roce 2010 pokračovaly aktivity ke změně statistického zjišťování ve vysokoškolských knihovnách, dále se AKVŠ účastnila práce v některých pracovních komisích pro přípravu „*Koncepce rozvoje knihoven na léta 2011 až 2014*“. VV i v roce 2010 věnoval pozornost zabezpečení dostupnosti a financování elektronických informačních zdrojů. V září bylo provedeno dotazníkové šetření týkající se financování knihoven na vysokých školách. Hlavní pozornost byla zaměřena na financování a využívání elektronických informačních zdrojů (EIZ). Výsledky byly prezentovány v rámci výroční konference Bibliotheca academica 2010. Hlavní téma této konference „*Trendy v rozvoji vysokoškolských knihoven*“ bylo navázáno na celoevropský projekt 7. Rámcového programu Evropské komise *OpenAIRE* a kromě českých přednášejících zde vystoupili tři zahraniční odborníci.

PhDr. Marta Machytková působila jako jednatelka VV s pověřením spolupráce s Radou vysokých škol, PhDr. Ludmila Tichá pracovala jako předsedkyně Odborné komise pro informační výchovu a informační gramotnost AKVŠ, v této komisi dále pracovaly Mgr. Zdena Cívínová a Mgr. Ilona Trtíková. Podrobné informace o aktivitách AKVŠ jsou na webových stránkách asociace (<http://www.akvs.cz>).

International Association of Technological University Libraries (IATUL)

ČVUT je řádným členem asociace IATUL od roku 2001. IATUL je mezinárodní asociace založená v roce 1965, která působí zároveň jako podsekcí největšího knihovnického sdružení The International Federation of Library Associations (IFLA). ČVUT je zastupováno PhDr. Martou Machytkovou. IATUL pravidelně organizuje výroční konferenci v různých částech světa, v posledních letech byly často voleny mimoevropské destinace, takže bez účasti ČVUT. K dispozici, jako člen, má ÚK všechny informace a materiály. V roce 2011 se zástupce ČVUT zúčastní výroční konference ve Varšavě.

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche)

ÚK se stala v roce 2010 členem LIBER - Asociace evropských vědeckých knihoven. Asociace byla založena v roce 1971, od roku 2009 sídlí v holandském Haagu, a sdružuje cca 420 knihoven ze 46 zemí. Hlavním cílem LIBER je reprezentovat zájmy evropských vědeckých knihoven, jejich univerzit a jejich vědců.

Fond rozvoje vysokých škol (FRVŠ)

PhDr. Marta Machytková v roce 2010 působila jako místopředsedkyně oborové komise TO E ve Fondu rozvoje vysokých škol.

16.2 Zahraniční cesty

- Open Repositories 2010, 5. – 9. 7. 2010; Madrid, Španělsko. Účast: Helena Kovářiková, Lenka Němečková.
- Open Access and the Changing Role of Libraries (IFLA); 9. 8. 2010; Göteborg, Švédsko. Účast: Věra Pilecká.
- 2nd International Symposium on Information Management in the Changing World; 22. – 24. 9. 2010; Ankara, Turecko. Účast: Ilona Trtíková.
- Stáž v knihovně TU Delft, program Erasmus školení zaměstnanců; 4. – 8. 10. 2010; Delft, Holandsko. Účast: Ilona Trtíková.
- Online Information 2010; 28. 11. – 3. 12. 2010; Londýn, Velká Británie. Účast: Barbora Ramajzlová.

16.3 Zahraniční hosté v ÚK

V roce 2010 navštívilo ÚK pět zahraničních hostů, většinou z univerzit, kteří si prohlédli prostory centrálního pracoviště ÚK a seznámili se s jeho provozem.

Ve dnech 10. – 21. 5. 2010 proběhla v ÚK v rámci programu Leonardo da Vinci Lifelong Learning Program desetidenní stáž 2 pracovníků (Maija Neilande, Lāsma Zariņa) Vědecké knihovny Technické univerzity v Rize. Hlavním požadavkem bylo získání a výměna zkušeností v oblasti informačního vzdělávání. Program, který pro ně připravily pracovnice ÚK, se zabýval i dalšími tématy – elektronické informační zdroje, e-learning v informačním vzdělávání, open access a informační podpora výzkumu a vývoje. V rámci této stáže se jednodenního programu zúčastnila další pracovnice (Ilrita Jundase), kterou zajímalo zejména využívání a zkušenosti s knihovním systémem Aleph.

17. Projekty (grantová a rozvojová činnost)

17.1 Realizované v roce 2010

- Ústřední knihovna ČVUT – rozvoj nového provozu (1.etapa) – Rozvojové projekty MŠMT na rok 2010, řešitelka projektu Marta Machytková
- Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické a inženýrské obory – projekt VZ09010 programu MŠMT Informační zdroje pro výzkum (INFOZ), řešitelka projektu Barbora Ramajzlová, spoluřešitelé Marta Machytková, Lenka Němečková, Petr Štrupl, Ilona Trtíková (pokračující projekt 2009 – 2011)
- Koordinovaná akvizice, sdílení, propagace a integrace elektronických knih do nabídky online služeb Ústřední knihovny Českého vysokého učení technického v Praze – projekt FRVŠ, řešitelka Ilona Trtíková, spoluřešitelka Lenka Němečková
- NOV@ 2010 Knižní novinky v technických oborech – projekt v rámci Fondu pro podporu celoškolských aktivit ČVUT, řešitelka projektu Ludmila Tichá

17.2 Podané (pokračující) na rok 2011

- Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické a inženýrské obory – projekt VZ09010 programu MŠMT Informační zdroje pro výzkum (INFOZ), řešitelka projektu Barbora Ramajzlová, spoluřešitelé Marta Machytková, Lenka Němečková, Petr Štrupl, Ilona Trtíková (pokračující projekt 2009 – 2011)
- Nástroje a referenční služby pro podporu sdílení a šíření informací v rámci interdisciplinárního univerzitního prostředí – projekt FRVŠ, řešitelka Ilona Trtíková
- Harmonizace lokálního rejstříku autorit ČVUT se SNA a příspěvek ke kooperativní tvorbě autorit SNA v prostředí verze Aleph 20.01 – projekt programu MK Veřejné informační služby knihoven 9 pro rok 2011, řešitelka Helena Kovářiková

18. Publikační a přednášková činnost

18.1 Příspěvky a účast na konferencích a seminářích

Pracovníci ÚK se účastnili řady odborných a vzdělávacích akcí, které byly zaměřeny na rozšiřování jejich odborných znalostí a seznamování se s novinkami ve všech oblastech knihovnické a informační praxe. Předrženy jsou ty akce, na kterých zaznělo 9 příspěvků pracovníků ÚK.

Příspěvky na konferencích a seminářích:

- Konference NAKLIV 2010; 3. 2. 2010; MU, Brno. Příspěvek L. Tiché: Komise IVIG a NAKLIV.
- Seminář Elektronicky, online, na dosah ... e-zdroje pro techniku a přírodní vědy; 20. 4. 2010; NTK a ÚK ČVUT, Praha. Příspěvek M. Machytkové: Program MŠMT INFOZ/Projekt VZ09010 – Zajištění klíčových informačních zdrojů a služeb pro technické a inženýrské obory. Příspěvek I. Trtíkové, L. Němečkové: Elektronické informační zdroje programu INFOZ ČVUT. Účast: Z. Cívínová.
- Popularizace otevřeného přístupu a repozitářů – 3. setkání českých uživatelů systému DSpace; 18. – 19. 5. 2010; VŠB-TUO, Ostrava. Příspěvek L. Němečkové a V. Pilecké: SHERPA/RoMEO versus komponenta VVVS : analýza časopisů, ve kterých publikují autoři ČVUT. Účast: H. Kovářiková, M. Morysková.
- Inforum 2010; 25. – 27. 5. 2010; AiP, Praha. Příspěvek L. Němečkové, M. Machytkové, V. Pilecké, I. Trtíkové: Využití citačních rejstříků pro prezentaci výsledků vysoké školy. Účast: Z. Cívínová, B. Ramajzlová, L. Tichá.
- Knihovny současnosti 2010, 14. 9. – 16. 9. 2010, Seč u Chrudimi. Příspěvek I. Trtíkové: Webová stránka – virtuální dveře do knihovny.
- Seminář IVIG 2010; 23. 9. 2010; FF UK, Praha; Odborný garant L. Tichá. Příspěvek Z. Cívínové: Výsledky průzkumu využívání nových technologií v informačním vzdělávání.
- Bibliotheca academica; 2. – 3. 11. 2010; FSS MU, Brno. Příspěvek L. Tiché: Výsledky průzkumu informačního vzdělávání na vysokých školách z let 2006, 2008 a 2010. Příspěvek L. Němečkové: Open repositories 2010. Účast: I. Hájková, H. Kovářiková, L. Krejčová, M. Machytková, M. Morysková, V. Pilecká, B. Ramajzlová, I. Trtíková.

Účast na akcích bez aktivních příspěvků:

- Konference IKI 2010 (Informace, konkurenceschopnost, inovace); 19. 1. 2010; FF UK, Praha. Účast: Z. Cívínová.
- Prezentace Discovery Service; 25. 2. 2010; EBSCO, Praha. Účast: L. Němečková, I. Trtíková.
- Plagiátorství na vysokých školách – seminář; 10. 3. 2010; MU, Brno. Účast: H. Kovářiková, L. Tichá.
- Prezentace vydavatelství Proquest; 18. 3. 2010; ČVUT, Praha. Účast: L. Němečková, I. Trtíková.
- Prezentace vydavatelství Elsevier – nástroj SciVal; 19. 3. 2010; ČVUT, Praha. Účast: L. Němečková, V. Pilecká.
- Prezentace Summon, Florin Cracium, Serials Solutions; 7. 4. 2010; ČVUT, Praha. Účast: I. Hájková, H. Kovářiková, L. Němečková, V. Pilecká, L. Tichá, I. Trtíková.
- Seminář pro autory odborných článků; 26. 4. 2010; ČSVTS, Praha. Účast: L. Němečková.
- Open Access and Creative Commons (Seminář PARTSIP); 28. 4. 2010; MU, Brno. Účast: M. Morysková, L. Němečková.
- Seminář Web of Knowledge; 5. 3. 2010; Knihovna AVČR + Thomson Reuters; Účast: V. Pilecká, I. Trtíková.
- Workshop Inforum 2010 – Novinky ve světě vyhledávání na webu v roce 2010; 24. 5. 2010; VŠE, Praha. Účast: V. Pilecká, I. Trtíková.
- Zvyšování znalostí o právech k duševnímu vlastnictví na vysokých školách v ČR – seminář; 1. 6. 2010; ÚPV + European Patent Academy, Praha. Účast: M. Morysková, L. Tichá.
- KRE – Knowledge, Research, Education; 9. – 10. 9. 2010; NTK, Praha. Účast: L. Krejčová, M. Machytková, L. Němečková, V. Pilecká, L. Tichá, I. Trtíková.
- Pracovní skupina pro Open Access – setkání; 17. 9. 2010; UPa, Pardubice. Účast: H. Kovářiková, L. Němečková.
- Budování a správa fondu s využitím nových technologií; 6. 10. 2010; AKVŠ + VUT, Brno. Účast: L. Krejčová, Z. Statečná.
- Průvodce publikováním ve světových odborných časopisech – seminář; 14. 10. 2010; NTK, Praha. Účast: L. Němečková, V. Pilecká, I. Trtíková.

- Přednáška prof. Tonyho Martinka: Teorie a praxe projektově a problémově orientovaného studia (severoamerické poznatky); 18. 10. 2010; ČVUT, Praha. Účast: Z. Cívínová.
- Seminář Shibboleth v praxi; 20. 10. 2010; NTK, Praha. Účast: L. Němečková.
- Lecturing with Patent Teaching Kit – Train the Trainer Workshop; 10. 11. 2010; ÚPV, Praha. Účast: V. Pilecká, L. Tichá.
- Vytváření multimediálních dokumentů pro potřeby webové prezentace a především e-learningové výuky – kurz; 12. 11., 18. 11., 19. 11., 25. 11. 2010; VUT Brno. Účast: Z. Cívínová.
- Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010; 8. 12. 2010; NTK, Praha. Účast: H. Kovářiková, M. Morysková.

18.2 Publikační činnost

1. LANDOVÁ, Hana; CIVÍNOVÁ, Zdeňka. Aktivita vysokoškolských knihoven v oblasti informačního vzdělávání : vývoj v letech 2006-2010 na veřejných vysokých školách v ČR. *ProInflow* [online]. 10. 2. 2011. [cit. 2011-11-02]. Dostupný z WWW: <<http://pro.inflow.cz/aktivity-vysokoskolskych-knihoven-v-oblasti-informacniho-vzdelavani-vyvoj-v-letech-2006-2010-na-vere>>. ISSN 1804-2406.
2. NĚMEČKOVÁ, Lenka; MACHYTKOVÁ, Marta; PILECKÁ, Věra; TRTÍKOVÁ, Ilona. Využití citačních rejstříků pro prezentaci výsledků vysoké školy. In *INFORUM 2010 : 16. konference o profesionálních informačních zdrojích*, Praha, 25. - 27. 5. 2010. [online]. Praha : Albertina Icome Praha, 2010 [cit. 2010-12-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.inforum.cz/sbornik/2010/69/>>. ISSN 1801-2213.
3. NĚMEČKOVÁ, Lenka. Informační podpora VaV - důležitá služba univerzitní knihovny na podporu zvýšení kvality a hodnocení publikační činnosti. *ITlib. Informačné technológie a knižnice* [online]. 2010, roč. 2010, č. 3. Dostupný z WWW: <<http://www.cvtisr.sk/itlib>>. ISSN 1336-0779.
4. NĚMEČKOVÁ, Lenka; PILECKÁ, Věra. SHERPA/ROMEO versus komponenta VVVS : analýza časopisů, ve kterých publikují autoři ČVUT. In *3. Setkání českých uživatelů systému DSpace* [online]. Ostrava : VŠB - TUO, 19. 5. 2010. [cit. 2010-06-15]. Formát PPT. Dostupný z WWW: <<http://dspace.vsb.cz/dspace/bitstream/10084/78297/1/nemeckova-dsugcz-2010.ppt>>.
5. TICHÁ, Ludmila; LANDOVÁ, Hana; BĚLOHOUBKOVÁ, Lenka. Infogram na cestě správným směrem. *Knihovna plus* [online]. 2010, č. 2, [cit. 2010-12-03]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus102/ticha.htm>>. ISSN 1801-5948.
6. TICHÁ, Ludmila. Bibliotheca Academica : cíle a perspektivy vysokoškolských knihoven v roce 2010. *Ikaros* [online]. 2010, roč. 14, č. 12. [cit. 2010-12-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/6524>>. ISSN 1212-5075.
7. TRTÍKOVÁ, Ilona. Webová stránka – virtuální dveře do knihovny. In *Knihovny současnosti : sborník z konference, konané ve dnech 14. 9. – 16. 9. v Seči u Chrudimi*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 2010. Formát PPT. [cit. 2011-01-11]. Dostupný z WWW: <http://www.svkos.cz/data/xinha/sdruk/ks2010/trtikova_virtualni_dvere.pdf>.
8. TRTÍKOVÁ, Ilona. Webové služby a nástroje na podporu vědecké komunikace a sdílení informací. *ITlib. Informačné technológie a knižnice* [online]. 2010, roč. 14, č. 4. [cit. 2011-02-7]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib104/trtikova.htm>>. ISSN 1336-0779.

19. Přílohová část

19.1 Seznam zaměstnanců k 31. 12. 2010

Jméno	Tel. 22435....	E-mail	Zařazení
Machytková Marta	9801	marta.machytkova@uk.cvut.cz	ředitelka
Ramajzlová Barbora	8445	barbora.ramajzlova@uk.cvut.cz	zástupkyně ředitelky
Bořilová Stanislava	8455	stanislava.borilova@uk.cvut.cz	lokální knihovna FBMI
Civínová Zdena	9982	zdena.civinova@uk.cvut.cz	odd. podpory studia
Cizlová Daniela	9987	daniela.cizlova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Ečerová Lenka	9986	lenka.ecerova@uk.cvut.cz	odd. služeb
Engelová Pavková Jana	9153	jana.pavkova@uk.cvut.cz	lokální knihovna MÚVS
Hájková Ivana	8450	ivana.hajkova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Hanzlová Dana	9983	dana.hanzlova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Chaberová Zdeňka	8340	zdenka.chaberova@uk.cvut.cz	lokální knihovna FJFI
Jílek Josef	9191	josef.jilek@uk.cvut.cz	lokální knihovna FD
Jílková Anna	9191	anna.jilkova@uk.cvut.cz	lokální knihovna FD
Kočová Věra	9994	vera.kocova@uk.cvut.cz	odd. služeb
Kováříková Helena	8451	helena.kovarikova@uk.cvut.cz	vedoucí odd. fondů
Krejčová Lenka	9984	lenka.krejцова@uk.cvut.cz	vedoucí odd. služeb
Kučerová Ludmila	9800	ludmila.kucerova@uk.cvut.cz	odd. služeb
Kutinová Marie	9984	marie.kutinova@uk.cvut.cz	odd. služeb
Libovická Helena	9985	helena.libovicka@uk.cvut.cz	odd. služeb
Morysková Michaela	9997	michaela.moryskova@uk.cvut.cz	odd. podpory studia
Mrkvička Vít	9153	vit.mrkvicka@uk.cvut.cz	lokální knihovna MÚVS
Němečková Lenka	9938	lenka.nemeckova@uk.cvut.cz	odd. podpory studia
Pilecká Věra	5000	vera.pilecka@uk.cvut.cz	odd. podpory studia
Poláčková Ilona	9987	ilona.polackova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Sedláčková Jana	9800	jana.sedlackova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Stárková Hana	9986	hana.starkova@uk.cvut.cz	odd. služeb
Statečná Zuzana	9985	zuzana.statecna@uk.cvut.cz	odd. fondů
Šimáková Irena	9800	irena.simakova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Šinková Dana	8340	dana.sinkova@uk.cvut.cz	lokální knihovna FJFI
Šorejsová Tereza	8451	tereza.sorejsova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Šrůtová Leona	9191	leona.srutova@uk.cvut.cz	lokální knihovna FD
Tichá Ludmila	9982	ludmila.ticha@uk.cvut.cz	vedoucí odd. podpory studia
Trtíková Ilona	9938	ilona.trtikova@uk.cvut.cz	odd. podpory studia
Zaisová Miroslava	9983	miroslava.zaisova@uk.cvut.cz	odd. fondů
Žalská Marie	9994	marie.zalska@uk.cvut.cz	odd. fondů
Vandrovec Petr		petr.vandrovec@uk.cvut.cz	odd. fondů